

GYERMEKÚT
MÓDSZERTANI KÖZPONT

ELLÁTÁSOK, JUTTATÁSOK

A KORA GYERMEKKORHOZ KÖTHETŐ ELLÁTÁSOK,
SZOLGÁLTATÁSOK, JUTTATÁSOK – 2024

TARTALOM

Előszó	4
1. Egészségügyi ellátások	5
2. A közneveléssel kapcsolatos szolgáltatások	9
3. Személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások	14
4. Gyermekjóléti alapellátások	16
5. Gyermek napközbeni ellátása	19
6. Gyermekvédelmi szakellátások: otthont nyújtó ellátások	21
7. Családtámogatási ellátások	23
8. Családokat támogató kedvezmények	26
9. Egészségbiztosítási pénzübeli ellátások	31
10. Utazáshoz kapcsolódó támogatások	34
11. Járási hivatalnál igényelhető gyermeknevelést segítő pénzübeli ellátások és szociális ellátások	38
12. Települési támogatások – a helyi önkormányzatnál igényelhető pénzübeli és természetbeni támogatások	40
13. Szociális ellátások: a járási kormányhivatalnál igényelhető ellátások	42
Források	44

ELŐSZÓ

KEDVES OLVASÓ!

A gyermekeket és a családokat körbevevő intézményes ellátások, szolgáltatások rendkívül széles körűek, nehéz bennük az eligazodás. Vannak olyan általános ellátások, szolgáltatások, melyek minden kisgyermeket érintenek; így a védőnő segít a gondozásban, orvoshoz akkor fordulunk, ha beteg a gyermek, és ha az anya dolgozik, a gyermeket bölcsődébe írjuk be. Vannak emellett speciális ellátások is, amelyeket akkor keres fel a szülő, ha valamilyen probléma van a gyermek fejlődésével, viselkedésével. Ilyen intézmény a pedagógiai szakszolgálat, ahol korai fejlesztés vagy nevelési tanácsadás zajlik. A pénzbeli és természetbeni ellátások, juttatások kapcsán még kevésbé vagyunk tájékozottak, hogy milyen esetben mire vagyunk jogosultak, hiszen ez egy bonyolult, kevésbé átlátható rendszer.

Annak érdekében, hogy segítséget nyújtsunk az eligazodásban, kiadványunk összefoglalja a legfontosabb egészségügyi, köznevelési, szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézményes ellátásokat, szolgáltatásokat. Ugyancsak bemutatjuk a családtámogató, az egészségbiztosítási, valamint a szociális gyermekvédelmi juttatásokat. A tájékoztató anyag összeállításakor az volt a célunk, hogy minél teljesebb körűen tájékoztassuk Önöket a kisgyermekek és családjuk számára elérhető ellátásokról, szolgáltatásokról és juttatásokról, különös tekintettel az eltérő, megkésett fejlődésű gyermekekre és családjaikra.

A gyakorlati használhatóságot szem előtt tartva arra törekedtünk, hogy leírásaink rövidek, lényegre törőek legyenek, és tartalmazzák azokat a legfontosabb információkat, amelyek egy adott ellátás igénybevétele kapcsán leginkább hasznosíthatók. Szerkesztési elvünk alapján elsőként mindig az adott ellátás pontos elnevezését, leggyakoribb rövidítését és a jogosultság feltételeit tüntettük fel, majd ezek után azok a hasznos információk következnek, hogy az adott támogatásért melyik szervezethez, intézményhez kell fordulni, hová kell a kérvényt benyújtani.

Kívánjuk, hogy találják meg az Önöknek is elérhető legfontosabb támogatásokat!

A szerzők

1. EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSOK

EGÉSZSÉGÜGYI ALAPELLÁTÁS

Az egészségügyi alapellátás biztosítja, hogy a beteg a lakóhelyén, illetve annak közelében hosszú távú, személyes kapcsolaton alapuló, folyamatos egészségügyi ellátásban részesüljön. Feladatai közé tartozik többek között a betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló ellátás, az egyén egészségi állapotának figyelemmel kísérése, gyógykezelése, gondozása és rehabilitációja, szakorvoshoz történő irányítása, a betegség megállapítása, kezelési terv készítése vagy a terápiás ellátás. Az egészségügyi alapellátás körébe tartozik a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátás, a fogorvosi alapellátás, az alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi ügyeleti ellátás, a védőnői ellátás, valamint az iskolaegészségügyi ellátás.

VÉDŐNŐI SZOLGÁLAT

A védőnő személyes és közösségi ellátást nyújt az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése, korai felismerése, valamint egészségfejlesztés céljából elsősorban a várandós nők, a 19. életévet be nem töltött személyek, valamint a családtervezés időszakában lévők számára. A várandós nők és a gyermekek gondozásában kulcsszerepet játszó védőnői szolgálat országos szervezettségű. A védőnői szolgálathoz tartoznak a területi védőnők, az iskolai védőnők, a kórházi védőnők, a családvédelmi védőnők és a vezető védőnők.

TERÜLETI VÉDŐNŐI ELLÁTÁS

A védőnői hálózathoz legismertebbek a területi védőnők, akikkel a gyermek korai életszakaszában a család jellemzően kapcsolatban áll. A területi védőnők körzetekben dolgoznak, és helyileg a védőnői tanácsadóban találhatók. A *nővédelmi feladat* keretében segítik az anyaságra való felkészülést, illetve részt vesznek a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében. Ők végzik a *várandós anyák* gondozását is: vagy otthonukban látogatják meg a gondozásba vett kismamákat, vagy a tanácsadóban lehet őket felkeresni. A *gyermekágyas* időszakban az újszülötten hazaérkező anyákat ők látják el az egészségi állapottal, az életmóddal, a szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatos tanácsokkal. A *gyermek* újszülöttkorától a tanulói jogviszony megkezdéséig a területi védőnők családlátogatások, illetve tanácsadás keretében folyamatosan részt vesznek a gyermek gondozásában. Az *életkorhoz kötött szűrővizsgálatokat* jellemzően a védőnői tanácsadóban, szülő jelenlétében végzik el.

A fokozott gondozásba vett várandóست vagy a gyermeket kiemelt figyelemmel kísérik. Ha a gyermek fejlődésében elváltozást észlelnek, jelezniük kell a megfelelő szakembernek (elsősorban a házi gyermekorvosnak, háziorvosnak), és a szülőt hozzá kell irányítaniuk. Ellátják az óvodai védőnői feladatokat és a nővédelemmel kapcsolatos teendőket is. A *családgondozás* keretében többek között feladatuk az egészségi, mentális és környezeti veszélyeztetettség megelőzése, a segítségnyújtás, a soron kívüli családlátogatás; indokolt esetben a család és gyermekjóléti szolgálat / család- és gyermekjóléti központ és a háziorvos írásos értesítése, a gyermekvédelmi eljárás kezdeményezése, tájékoztatás családtámogatásról, a gyermek jogairól és a törvényes képviselő kötelezettségeiről. A védőnői szolgáltatás igénybevétele kötelező jellegű.

FOKOZOTT GONDOZÁS

A védőnők általi fokozott gondozásba vételnek egészségi és/vagy környezeti okai lehetnek. Fokozott gondozásban részesülnek egyrészt a magas rizikójú csoportba sorolt várandósok (pl. akiknél magasabb a koraszülés vagy a fejlődési rendellenességek előfordulásának esélye), másrészt a krónikus betegségben szenvedő, a mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, illetve a halmozottan fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozási zavarral) küzdő gyermekek és családjaik, valamint az újszülöttek, a koraszülöttek és a kis súllyal születettek. A gyermek fejlődését veszélyeztető tényező észlelésekor a gyermeket ellátó háziorvos, illetve a család- és gyermekjóléti szolgálat haladéktalan értesítése mellett történik meg a veszélyeztetett gyermek és családjának fokozott gondozásba vétele. A feladat magában foglalja az érintettek fokozott figyelemmel kísérését, tartós egészségkárosodásainak megelőzését, a betegek és családjaik pszichés támogatását, valamint a szociális támogatásokhoz való hozzájutás segítését. Az érintettek életviteléhez való segítségnyújtást és tanácsadást a védőnő együttműködésben végzi a házi gyermekorvossal, háziorvossal, és szükség esetén más illetékes szakemberekkel.

CSALÁDVÉDELMI SZOLGÁLAT

A Családvédelmi Szolgálatban (CSVSZ) dolgozó védőnők feladata a családtervezési, ifjúsági vagy családvédelmi tanácsadás nyújtása, a köznevelési intézményen kívüli családtervezési ismeretek terjesztése, a válsághelyzetben lévő várandós anyák segítése, valamint a terhességmegszakítási szándékhoz, illetve döntéshez kapcsolódó tanácsadás biztosítása. A járási (fővárosi kerületi) kormányhivatalok által működtetett állami családvédelmi szolgálat vagy az egészségügyi államigazgatási szerv által engedélyezett családvédelmi szolgálat végzi a tanácsadást, amely ingyenesen vehető igénybe.

KÖTELEZŐ SZŰRŐVIZSGÁLATOK (SZÜLETÉSTŐL TANKÖTELES KORIG)

A betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatások keretében a gyermekek kötelező szűrővizsgálata zajlik. Már a születés után, 0–4 napos korban az újszülött-, illetve csecsemőosztályon az újszülött egészséges fejlettségét ellenőrző, az esetleges károsodások korai felismerését szolgáló szűrővizsgálatokra kerül sor (teljes fizikális vizsgálat, testtömeg, testhossz, fejkörfogát mérés; ideggyógyászati, csípőficam-, érzékszervi, valamint anyagcserevizsgálatok). A kórházból való hazakerülés után, a védőnő tájékoztatását követően a szülők a gyermek fejlődésének mérésére szolgáló szülői kérdőívet töltenek ki a gyermek 1 hónapos és 7 éves kora között 12 alkalommal (illetve 3 kiegészítő életkorban, ha a megelőző kitöltésnél felmerült a fejlődési eltérés vagy megkésett fejlődés gyanúja). A szülői kérdőív többek között a gondolkodás, a nyelvi fejlődés, a kommunikáció, a szocializáció, a testi fejlődés, a nagymozgások és a finommozgások szűrésére irányul. A szülői kérdőív a védőnői szűrővizsgálati kérdésekkel összehangoltan szűri ki a problémás eseteket. A védőnő rizikószűrést is végez, amelyre a hazaadást követő 1 hónapon belül és az életkörülményekben történő egészségi, környezeti változás esetén kerül sor.

A házi gyermekorvosok, háziorvosok is végeznek szűréseket, az újszülött hazaadását követő első vizsgálat után 1, 2, 3, 4, 6 és 9 hónapos életkorban (többek között teljes fizikális vizsgálat, mozgásszervi vizsgálat, az idegrendszer vizsgálata, rejtettheréjűség vizsgálata, észlelés/látás, hallás/vizsgálata). Ezt követően 12 (szükség esetén 15) hónapos korban, 18 hónapos, 2 (szükség esetén 2,5) éves és 3 éves életkorban, majd ezt követően 6 éves életkorig évente.

KÖTELEZŐ VÉDŐOLTÁS

A védőoltás a kórokozó gyengített vagy elölt változatát a szervezetbe juttatva a szervezetet a védekezési (immun-) folyamatok beindítására készíti. Az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges beadni. A védőoltások időpontját a gyermek életkora határozza meg; nem számít pl. ha koraszülött vagy kis súllyal született. A gyermek a születéstől 12 éves korig 11 betegség ellen kap (egyszeri, vagy részletekben megvalósuló) kötelező védőoltást. A védőnők tájékoztatják a családokat az életkorhoz kötött védőoltások fontosságáról, és szervezik, nyilvántartják a védőoltások beadását. A háziorvos, házi gyermekorvos végzi a gyermekek beoltását. A gyermekek részvételéről a szülő, a gondviselő vagy törvényes képviselő köteles gondoskodni. A kötelező védőoltások minden esetben ingyenesek.

EGÉSZSÉGÜGYI SZAKELLÁTÁS

Az egészségügyi szakellátás keretében járóbeteg- és fekvőbeteg – szakellátásról beszélünk.

Az általános *járóbeteg-szakellátás* keretében a szakorvos által végzett egyszeri, illetve alkalmasszerű egészségügyi ellátás zajlik, amely a beteg folyamatos ellátását, gondozását végző orvos beutalása vagy az egyén jelentkezése alapján történik. Ide tartozik a fekvőbeteg-szakellátást nem igénylő krónikus betegség esetén történő folyamatos szakorvosi gondozás is. Az általános járóbeteg-szakellátást a beteg egészségi állapotának veszélyeztetése nélkül kell biztosítani, úgy, hogy az ellátás helyszíne tömegközlekedési eszközökkel megközelíthető legyen.

A *fekvőbeteg-szakellátás* az ellátott lakóhelye közelében levő fekvőbeteg-gyógyintézeti keretek között végzett egészségügyi ellátás. Igénybevétele az ellátást végző orvos, a kezelőorvos beutalása, valamint a beteg jelentkezése alapján történik. A fekvőbeteg-szakellátás folyamatos benntartózkodás mellett végzett diagnosztikai, gyógykezelési, rehabilitációs vagy ápolási célú fekvőbeteg-gyógyintézeti

ellátás, de ide tartozik az ugyanilyen célokból végzett meghatározott napszakokban történő ellátás, vagy az olyan egyszeri, illetve kúraszerű beavatkozás is, melyet követően meghatározott idejű megfigyelés szükséges. Az általános ellátás mellett a speciális diagnosztikai és terápiás háttér, illetve a speciális fekvőbeteg-szakellátás biztosítása is szükséges.

MOZGÓ SZAKORVOSI SZOLGÁLAT

A mozgó szakorvosi szolgálat a finanszírozási szerződéssel rendelkező települések gyermekkorú és női lakosai részére biztosít gyermekgyógyászati, illetve nőgyógyászati szakorvosi ellátást az adott településen meghatározott orvosi rendelőben, elsősorban a hozzáférési problémákkal küzdő, szociálisan hátrányos helyzetű területeken.

REHABILITÁCIÓ

A rehabilitáció az egészségügyi, mentálhigiénés, oktatási, képzési, átképzési, foglalkoztatási és szociális rendszerekben megvalósuló összehangolt tevékenységcsomag, amelynek célja a fogyatékos személy képességeinek fejlesztése, szinten tartása, a társadalmi életben való részvételének, valamint önálló életvitelének elősegítése. A rehabilitáció esetében a megmaradt képességekre, ezek fejlesztése által a társadalomba való *visszahelyezésre* tevődik a hangsúly. Célja az egyén mindennapi életbe történő visszavezetése úgy, hogy a személy a lehető legteljesebb életet tudja élni.

2. A KÖZNEVELÉSEL KAPCSOLATOS SZOLGÁLTATÁSOK

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ELLÁTÁSA

Sajátos nevelési igényű (SNI) az a különleges bánásmódot igénylő gyermek (tanuló), aki a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. Az SNI nem diagnózis, hanem a szolgáltatáshoz való hozzájutást segítő kategória.

BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉG ELLÁTÁSA

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTM vagy BTMN) élő az a gyermek, aki az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít; aki társas kapcsolati problémákkal, tanulási és magatartás-szabályozási hiányosságokkal küzd; akinek közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. Iskolába lépés előtti életkorban az óvodai nevelés keretében, illetve a pedagógiai szakszolgálat nevelési tanácsadásában látják el.

ÓVODAI NEVELÉS

Az óvoda alapfeladata a gyermek testi és érzelmi szükségleteinek kielégítése, a korának megfelelő egészséges életmódra nevelés, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi értékek közvetítése, valamint az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés. Az óvodai nevelés a gyermek 3 éves korában kezdődik és a tankötelezettségének megkezdéséig tart. A szülő kérelme alapján annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a 4. életévét, különös méltánylást érdemlő esetben, amelyben az 5. életévét betölti, felmenthető az óvodai foglalkozáson való részvétel alól. A szülőnek a felmentés iránti kérelmet (nevelési évenként) kell benyújtania a tárgyév április 15. napjáig a területileg illetékes járási (kerületi) kormányhivatalhoz.

Ha a gyermek (tanuló) beilleszkedési, magatartási (tanulási) nehézséggel küzd, *fejlesztőpedagógiai ellátásra jogosult*. A fejlesztőpedagógiai ellátás óvodai nevelés, illetve nevelési tanácsadás keretében valósítható meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, vagy a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt azonos óvodai csoportban történhet. A gyermek külön óvodai nevelését végző óvodai csoportot a sajátos nevelési igény típusának megfelelően hozzák létre. A fenntartó az óvodában heti 11 órás időkeretben köteles megszervezni a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztőpedagógiai ellátását, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek egészségügyi, pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkoztatását.

PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT

A szülő és a pedagógus nevelőmunkáját, valamint a nevelési-oktatási intézmény feladatainak ellátását a pedagógiai szakszolgálatok segítik, amelyek vármegyei (fővárosi) és járási szinten nyújtanak szolgáltatást. Jelenleg a pedagógiai szakszolgálatok látják el a *gyógypedagógiai tanácsadás, a korai fejlesztés és gondozás, a szakértői bizottsági tevékenység, a nevelési tanácsadás, a logopédiai ellátás, a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás, a konduktív pedagógiai ellátás, a gyógytestnevelés, az iskolapszichológiai és az óvodapszichológiai ellátás, valamint a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozásának feladatát*.

SAKÉRTŐI BIZOTTSÁGI TEVÉKENYSÉG

A szakértői bizottságok a vármegyei/fővárosi és járási pedagógiai szakszolgálatokban működnek. A vármegyei/fővárosi szakértői bizottság a mozgásszervi fogyatékoság, az érzékszervi fogyatékoság, valamint a beszéd fogyatékoság megállapítását vagy kizárását országos vagy több megyére kiterjedő feladatellátási kötelezettséggel is végezheti. A szakértői bizottságban a gyermekek komplex vizsgálatára kerül sor pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, valamint – ha szükséges – orvosi részvétellel. A szakértői bizottság vizsgálata egyrészt irányulhat a korai fejlesztésre és gondozásra való jogosultság megállapítására vagy kizárására, másrészt a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézség megállapítására vagy kizárására. A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek ugyancsak a szakértői bizottság véleménye alapján lesznek jogosultak különleges bánásmódra abban az esetben, ha mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, vagy autizmus spektrum zavar, esetleg egyéb pszichés fejlődési zavar (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavar) diagnózist állapítanak meg a szakértők. A vizsgálatot a szülő kezdeményezheti, illetve a szülő beleegyezésével az óvoda vagy későbbi életkorban az iskola.

GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁCSADÁS, KORAI FEJLESZTÉS ÉS GONDOZÁS

A korai fejlesztés és gondozás a gyermek újszülöttkorától 6 éves koráig adható. Fontos tudni azonban, hogy ha a gyermek a 3. életévét betöltötte, csak akkor vehet részt korai fejlesztésben, ha a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága szerint nem kapcsolódhat be az óvodai nevelésbe. A korai fejlesztés és gondozás keretében komplex gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai tanácsadás, értelmi, szociális, kommunikációs és nyelvi fejlesztés, mozgásfejlesztés és pszichológiai segítségnyújtás zajlik.

Újszülöttkortól 3 éves korig a szakértői bizottság saját vizsgálata nélkül szakorvosi (pl. neonatológus, csecsemő és gyermek fül-orr-gégész, gyermekszemész stb.) diagnózis és terápiás javaslat alapján is elkezdhető a korai fejlesztés a járási pedagógiai szakszolgálatoknál vagy más intézményben, ahol szakszolgálati feladat keretében látják el a korai fejlesztést (pl. korai fejlesztő központban). Ebben az esetben a szakértői bizottság az orvosi papír alapján állítja ki a szakértői véleményt. Bölcsődés gyermekek esetében a bölcsőde is helyszínt adhat a korai fejlesztésnek. Speciális esetekben a gyermek otthona is lehet a fejlesztés helyszíne.

NEVELÉSI TANÁCSADÁS

A pedagógiai szakszolgálat nevelési tanácsadása segítséget nyújt a gyermek családi és óvodai neveléséhez (iskoláskorban iskolai neveléséhez és oktatásához), szükség esetén pedig segíti a nevelési-oktatási intézmények és a család kapcsolattartását. A nevelési tanácsadás keretében komplex pszichológiai, gyógypedagógiai-pedagógiai vizsgálattal méri fel a gyermekeket, valamint a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján gondozást, terápiás ellátást és korrekatív megsegítést nyújtanak. Továbbá pszichológiai, gyógypedagógiai, pedagógiai tanácsadást és konzultációs lehetőséget biztosítanak a gyermekek szülei és (óvoda)pedagógusai részére.

A nevelési tanácsadó szakemberei az óvodai nevelésben részesülő, 4. életévüket betöltött gyermekek körében a tanulási és beilleszkedési nehézségek megelőzése céljából – a szülő előzetes hozzájárulásával vagy kérésére – szűrést végezhetnek. A gyermekek és a családok támogatása mellett a nevelési tanácsadás szakemberei együttműködnek a védőnői és a gyermekorvosi hálózattal, és a kisgyermekek korai fejlődési időszakában teljes körű támogatást biztosítanak a családok számára. A gyermek megszületésétől lehet hozzájuk fordulni.

LOGOPÉDIAI ELLÁTÁS

A logopédiai ellátás feladata a hangképzés, a beszéd, a beszélt és írott nyelvi képesség fejlődési és szerzett zavaraihoz, továbbá a specifikus tanulási zavarokhoz kapcsolódó megelőző, állapotmegismérési és terápiás tevékenység. Ilyen specifikus tanulási zavar lehet a diszlexia (olvasástanulással kapcsolatos részképességzavar), a diszortográfia (a helyesírás elsajátításának részképesség zavara), a diszgráfia (írászavar) és a diszkalkulia (számoláshoz kapcsolódó részképességzavar).

Logopédiai ellátás keretében az óvodában két alkalommal végeznek logopédiai szűrést. A 3 éves kori logopédiai szűrés a nyelvi fejlettséget vizsgálja, az 5 éves korban zajlik a beszédartikulációra – a hangok kiejtésének módjára és tagoltságára –, illetve az írott nyelv elsajátítására való felkészültségre irányul. A szűrés eredménye szerint kezdeményezhetik a gyermek további gyógypedagógiai vizsgálatát.

Logopédiai ellátást a vármegyei (fővárosi) vagy járási pedagógiai szakszolgálatok biztosítanak ingyenesen. A logopédiai fejlesztés egyéni foglalkozás, illetve legfeljebb hat gyermek részvételével történik, minimum hetente két alkalommal, időtartamát pedig – a gyermek életkoráról és problémájáról függően – a logopédus határozza meg. Logopédiai ellátás a születéstől nyújtható.

ISKOLA- ÉS ÓVODAPSZICHOLÓGIAI ELLÁTÁS

Az iskola- és óvodapszichológiai ellátás elsősorban a nevelési-oktatási intézményekben működő pszichológusok szakmai munkájának koordinálását, szervezését jelenti. Ugyanakkor óvodapedagógusok (és pedagógusok) is kérhetik a koordinátor segítségét, például olyan esetben, ha az intézményükbe járó gyermek magatartásában problémák mutatkoznak, és egyedül nem tudják megoldani az adott helyzetet. A pszichológus végzettséggel rendelkező koordinátor olyankor is segíthet, amikor egy gyermek egyéni problémákkal küzd, de a szülője nem intézményen belül, hanem inkább azon kívül keres pszichológus szakembert.

A járási pedagógiai szakszolgálat munkatársa a fent említett esetek mellett az úgynevezett kettős vezetést igénylő csoportokban társvezetőként vehet részt (amikor egy adott nevelési-oktatási intézményben dolgozó pszichológus mellett pedagógusokkal vagy szülőkkel végzett csoportos konzultációba kapcsolódik be), továbbá például óvodai kiscsoporttal vagy osztállyal tartott foglalkozáson, órán is részt vehet társvezetőként.

A pedagógiai szakszolgálatokban dolgozó koordinátor az intézményekben dolgozó pszichológusok megkeresésére esetmegbeszélő, tanári képességfejlesztő foglalkozást szervezhet. A koordinátornak nagy szerepe van a sajátos nevelési igényű (SNI) és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekekkel kapcsolatos pedagógiai munka összehangolásában, a gyermekek intézményi integrációjában. Mindemellett a járási pedagógiai szakszolgálat területén működő nevelési-oktatási intézményekben – ha ott nem töltik be a pszichológus-munkakört – az adott intézmény vezetőjének kérésére támogatást nyújthat a pszichológiai ellátás biztosításához.

KONDUKTÍV PEDAGÓGIAI ELLÁTÁS

A konduktív pedagógiai ellátás feladata a központi idegrendszeri sérült gyermekek konduktív nevelése, fejlesztése és gondozása. A konduktív pedagógiai ellátás az óvodai neveléshez (iskolai neveléshez és oktatáshoz) kapcsolódóan vagy egyéni fejlesztő foglalkozás keretében nyújtható. A fejlesztő foglalkozás a szakértői bizottság szakértői véleményében meghatározottak szerint lehet egyéni vagy csoportos foglalkozás. A konduktív pedagógiai ellátás feladatainak megvalósításában a szülő is közreműködhet. A konduktív pedagógiai ellátás a tanév rendjéhez igazodik és év közben is megkezdhető.

FEJLESZTŐPEDAGÓGIAI ELLÁTÁS

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek a szakértői bizottság javaslata alapján egyénre szabott, speciális fejlesztőpedagógiai ellátásra jogosultak. A fejlesztőpedagógusok nevelési tanácsadóknak és óvodákban is dolgozhatnak; egyéni és csoportos foglalkozások keretében is végezhetik a munkájukat.

EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI, KONDUKTÍV PEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY (EGYMI)

Az EGYMI a többcélú köznevelési intézmények közé tartozik, ahol a sajátos nevelési igényű gyermekek (tanulók) többi gyermekkel (tanulóval) együtt történő nevelésének (oktatásának) támogatását végzik. Az EGYMI keretén belül minden intézményben működnie kell kizárólag a sajátos nevelési igényű gyermekeket (tanulókat) ellátó óvodai (általános iskolai, fejlesztő nevelés-oktatást végző iskolai vagy közepfokú

iskolai) intézményegységnek, továbbá utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatnak vagy – az országos és vármegyei szakértői bizottsági feladatok kivételével – pedagógiai szakszolgálati feladatokat ellátó intézményegységnek. Különnevelés (speciális intézményekben történő ellátás) esetén ezekben az intézményekben a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása szükséges. A gyógypedagógiai nevelésben részt vevő nevelési intézményben a gyermek egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátásban is részesül.

UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI, UTAZÓ KONDUKTORI HÁLÓZAT

Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat az egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény szervezeti keretében működik. A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek ellátásához biztosít speciális szakképzettséggel rendelkező szakembereket annak érdekében, hogy ezek a gyermekek kortársaikkal együtt nevelkedhessenek az óvodai vagy az iskolai tanulócsoportokban. A jogosultságot az országos hatókörű vagy a vármegyei pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága állapítja meg. A fejlesztésre a gyermek otthonában és az intézményekben egyaránt sor kerülhet. Az utazó gyógypedagógusi, konduktori hálózat szakemberei a gyermekek csoportos vagy egyéni fejlesztése mellett tanácsadással segítik a gyermekekkel helyben dolgozó pedagógusok szakmai, módszertani felkészítését is. Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat megszervezése és működtetése az illetékes tankerületi központ feladata.

3. SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK

FALU- ÉS TANYAGONDNOKI SZOLGÁLTATÁS

A falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás célja a falvak és a külterületi vagy egyéb belterületi, valamint a tanyasi lakott helyek intézményhiányából és a közösségi közlekedés nehézségeiből eredő hátrányok enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz, továbbá az egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása (például háziorvosi rendelésre szállítás, étkeztetés idős emberek számára, gyermekek szállítása óvodába, iskolába stb.) Falugondnoki szolgáltatás a 1000 lakosnál kisebb településen működtethető. Tanyagondnoki szolgáltatást legalább 70 és legfeljebb 400 lakosú külterületi vagy egyéb belterületi lakott helyen szervez az önkormányzat. A pontos feladatokat a fenntartó önkormányzat helyi rendeletben határozza meg.

CSALÁDSEGÍTÉS – CSALÁDSEGÍTŐ ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT

A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára nyújt személyes gondoskodást. Így többek között biztosítja a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást, a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését, a családban jelentkező működési zavarok megoldásának elősegítését, valamint pl. a fogyatékos személyek, a krónikus betegek, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását. Családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató (a család- és gyermekjóléti szolgálat) keretében működtethető. A szolgáltatás igénybevétele ingyenes.

TÁMOGATÓ SZOLGÁLTATÁS

A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetükben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése (pl. speciális személyi szállítás, szállító szolgálat működtetése), de tevékenységi körébe tartozik az általános egészségi állapotnak és a fogyatékoság jellegének megfelelő egészségügyi-szociális ellátásokhoz, valamint a fejlesztő tevékenységhez való hozzájutás személyi és eszközfeltételeinek biztosítása is. A támogató szolgáltatás keretében kérni lehet például személyszállítást, jelnyelvi tolmácsszolgálatot, ebéd-házhozszállítást, bevásárlást, segítségnyújtást bármilyen ügyintézésben, stb. Ugyancsak feladata az információnyújtás, a tanácsadás és segítségnyújtás a fogyatékos személyek kapcsolatkészségének javításához, családi kapcsolataik erősítéséhez, speciális, önszervező csoportokban való részvételükhöz és a társadalmi beilleszkedést segítő szolgáltatásokhoz való hozzájutáshoz. A szolgáltatást a lakóhely / tartózkodási hely szerinti önkormányzat biztosítja.

NAPPALI ELLÁTÁS

A nappali ellátás többek között a saját otthonukban élő, 3. életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes, vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését. Az intézményt a lakóhely / tartózkodási hely szerinti önkormányzat működteti. A felvételt az intézményvezetőnél kell kérelmezni.

FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK OTTHONA

A szakosított ellátások körébe tartoznak az ápolást, gondozást nyújtó intézmények, amelyek az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek ellátását végzik. A fogyatékos személyek otthonában azokat a személyeket látják el, akik önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képesek, és gondozásuk (oktatásuk, képzésük, foglalkoztatásuk) csak intézményi keretek között képzelhető el. Fogyatékos kiskorúak esetében az ápolással, gondozással párhuzamosan biztosítani kell a korai fejlesztést és gondozást ellátó, területileg illetékes pedagógiai szakszolgálati intézménnyel való együttműködést, továbbá az iskolai tanulmányok folytatásának segítségét. A felvételtől az intézmény vezetője dönt a gyermek szülője vagy törvényes képviselője kérelmére. A kérelemhez szükség van a gyámhivatal jóváhagyására és a vármegyei szakértői bizottság véleményére is.

4. GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁSOK

BIZTOS KEZDET GYEREKHÁZ

A Biztos Kezdet Gyerekház olyan megelőző tevékenységet végez, amelynek célja a hátrányos helyzetű, elsősorban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 3 év alatti gyermekek egészséges fejlődésének támogatása. A gyermekek fejlődési lemaradását kompenzáló, a szülői kompetenciákat erősítő intézmény a szülők és az óvodába még nem járó gyermekek számára együttesen nyújt társadalmi felzárkózást segítő szolgáltatást. A Gyerekház tehát a *gyermekek és szüleik* együttes jelenlétére épít. Szolgáltatásai segítik a gyermekek sikeres óvodai beilleszkedését, valamint a gyermekek és a családok sikeres társadalmi integrációját. A Gyerekház ennek érdekében együttműködik a család- és gyermekjóléti szolgálattal, a család- és gyermekjóléti központtal, a védőnői szolgálattal, az óvodával, valamint a helyben elérhető egyéb, a gyermekek és a gyermekes családok számára szolgáltatást nyújtó intézménnyel. A felvételt a Gyerekháznál kell kérni. A szolgáltatás igénybevétele ingyenes.

GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁS

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő szolgáltatási forma, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek egészséges fejlődését, családban történő nevelkedésének elősegítését, veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. A szolgáltatás keretében többek között a *gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése* érdekében a támogatásokhoz való hozzájutás segítése, a hivatalos ügyek intézésének segítése, pszichológiai, nevelési, egészségügyi, mentálhigiénés tanácsadás nyújtása és hivatalos ügyek intézésének segítése zajlik.

A *gyermek veszélyeztetettségének megelőzése* érdekében a gyermekjóléti szolgáltatás többek között veszélyeztetettséget észlelő- és jelző rendszert működtet.

A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében feladata, hogy a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával elősegítse a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását és a családi konfliktusok megoldását.

A gyermekjóléti szolgáltatást településszinten a család- és gyermekjóléti szolgálat nyújtja (a családsegítést és gyermekjóléti szolgáltatást közös keretbe foglalva), míg a család- és gyermekjóléti központok a járási székhelyeken működnek.

CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT

A településeken működő család- és gyermekjóléti szolgálat – összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel – szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. Többek között folyamatosan figyelemmel kíséri az adott településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét; meghallgatja a gyermekek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést. A család- és gyermekjóléti szolgálat szervezi a – legalább három helyettes szülőt foglalkoztató – helyettes szülői hálózatot, illetve működtetheti azt, vagy önálló helyettes szülőket foglalkoztathat. Emellett segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását, és felkérésre környezettanulmányt készít.

CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT

A család- és gyermekjóléti központ járási székhelyen működő gyermekjóléti szolgáltatást végző intézmény. Feladata a család- és gyermekjóléti szolgálat általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, valamint a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatások, programok nyújtása. Ennek keretében biztosít többek között kórházi szociális munkát (ha a helyi viszonyok ezt indokolják), gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot, jogi tájékoztatásnyújtást és pszichológiai tanácsadást, családkonzultációt, családterápiát, családi döntéshozó konferenciát, továbbá óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet. A gyermekek védelmére irányuló tevékenység keretében kezdeményezi a gyermek védelembe vételét, vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét. A családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében szociális segítő munkát koordinál.

GYERMEKEK ÁTMENETI GONDOZÁSA

A gyermekek átmeneti gondozását – a szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére, illetve beleegyezésével – ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani, ha a szülő egészségi állapota, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani. A fogyatékos gyermek számára különleges szükségleteihez igazodó ellátást kell biztosítani.

A gyermekek átmeneti gondozásának helyén a gyermek otthontalanná vált szülője is elhelyezhető. A 14. életévét be nem töltött gyermeket csak kivételesen indokolt esetben lehet a szüleitől elválasztani. A 12. életévét be nem töltött gyermek átmeneti gondozását elsősorban helyettes szülőnél kell biztosítani. A gyermekek átmeneti gondozása a gondozás alapjául szolgáló ok fennállásáig, de legfeljebb 12 hónapig tart. Ez az időszak 6 hónappal, szükség esetén a tanítási idő végéig meghosszabbítható.

A gyermekek átmeneti gondozása megszervezhető a működtető által kijelölt helyettes szülőknél, a gyermekek átmeneti otthonában vagy a családok átmeneti otthonában.

HELYETTES SZÜLŐ

A helyettes szülő olyan befogadó szülő, aki átmeneti jelleggel saját háztartásában nyújt teljes körű ellátást az általa befogadott veszélyeztetett gyermeknek és fiatal felnőttnek; határozott időtartamra, általában ideiglenesen, a gyermek családba való visszakerüléséig. A helyettes szülő egyidejűleg – saját gyermekeit is beszámítva – legfeljebb négy gyermek gondozását végezheti.

GYERMEKEK ÁTMENETI OTTHONA

Átmeneti otthonba az átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül maradt, vagy a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett gyermekek kerülhetnek. Átmeneti otthonban a szülő kérelmére, illetve beleegyezésével elsősorban a 12. életévét már betöltött gyermek helyezhető el. A gyermekek átmeneti otthona – a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve – segítséget nyújt a gyermek családjába történő visszatéréséhez.

CSALÁDOK ÁTMENETI OTTHONA

Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb a 21. életévének betöltéséig – tanulói, hallgatói jogviszony esetén legfeljebb 24 éves koráig – a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, a családjától. A családok átmeneti otthona befogadja a szociális és családi krízis miatt otthontalanná vált, továbbá védelmet kereső szülőt és gyermekét, a válsághelyzetben lévő bántalmazott vagy várandós anyát, illetve a szülészetéről kikerülő anyát és gyermekét, valamint a várandós anya kérelmére az anya élettársát vagy férjét. A családok átmeneti otthona az elhelyezés időtartamára biztosítja a lakhatást és a szükség szerinti ellátást.

5. GYERMEKEK NAPKÖZBENI ELLÁTÁSA

GYERMEKEK NAPKÖZBENI ELLÁTÁSA

Azoknak a gyermekeknek kell biztosítani az életkornak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést, akiknek a szülei vagy törvényes képviselői a munkájuk, a nappali oktatásban való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő vagy a törvényes képviselő munkarendjéhez igazodik. Gyermekek napközbeni ellátásának igénybevételére jogosult az átmeneti gondozásban és az otthont nyújtó ellátásban részesülő gyermek is. A napközbeni ellátást különösen annak a gyermeknek kell biztosítani, akinek a fejlődése érdekében erre kiemelten szüksége van. Ezért az önkormányzati fenntartóknak a bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteniük a szociális helyzetük miatt érintett gyermekeket, akiknek szülei munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban állnak, három vagy több gyermeket nevelnek, egyedülállók vagy időskorúak. A gyermekek napközbeni ellátásának formái a bölcsődei ellátás, a napközbeni gyermekfelügyelet és az alternatív napközbeni ellátás.

BÖLCSŐDEI ELLÁTÁS – BÖLCSŐDE

A 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását minden településen kötelezően biztosítani kell. Bölcsődei ellátás keretében a sajátos nevelési igényű gyermek (SNI), valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek nevelése és gondozása is végezhető. Ezen gyermekek bölcsődei ellátása történhet a többi gyermekkel közös, vagy speciális (külön) bölcsődei csoportban. A gyermekek 20 hetes kortól 3, illetve 4, a sajátos nevelési igényű gyermekek 6 éves korig maradhatnak a bölcsődékben. A gyermek bölcsődébe történő felvételét a szülőn kívül annak hozzájárulásával a területi védőnő, a házi gyermekorvos vagy a háziorvos, a család- és gyermekjóléti szolgálat, illetve a gyámhatóság kezdeményezheti. Egy bölcsődei csoportban főszabály szerint legfeljebb 12 gyermek nevelhető, gondozható. Bölcsődei ellátást a hagyományos bölcsőde mellett, mini bölcsőde, munkahelyi bölcsőde és családi bölcsőde is nyújthat.

MINI BÖLCSŐDE

A mini bölcsőde kisebb létszámú csoportban, egyszerűbb személyi, tárgyi és működtetési feltételek mellett nyújt szakszerű gondozást és nevelést. Ez a forma lehetőséget ad arra, hogy amennyiben egy

településen legfeljebb 7 kisgyermek ellátására igény jelentkezik – ha valamennyiük betöltötte a 2. életévét, akkor ez 8 fő – a települési önkormányzat egy, a bölcsődénél egyszerűbb létesítési és működtetési formát hozzon létre.

MUNKAHELYI BÖLCSŐDE

A munkahelyi bölcsőde nem intézményi keretek között működő szolgáltatás, melyet jellemzően a foglalkoztató tart fenn elsősorban a nála dolgozó munkavállaló gyermekei részére. Egy csoportban legfeljebb 7 gyermek gondozható, nevelhető (ha minden gyermek betöltötte a második évét, akkor 8 fő).

CSALÁDI BÖLCSŐDE

A családi bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó szolgáltatás, amelyet a szolgáltatás nyújtója a saját otthonában vagy más, e célra kialakított helyiségben biztosít. Családi bölcsődében legfeljebb 5 gyermek nevelhető, gondozható, kivéve ha a bölcsődei szolgáltatást nyújtó személy mellett segítő személyt is alkalmaznak – ebben az esetben a meghatározott létszámon felül még 3 gyermek ellátása biztosítható.

NAPKÖZBENI GYERMEKFELÜGYELET

A napközbeni gyermekfelügyelet keretében a szolgáltató életkorhoz igazodó napközbeni ellátást biztosít, többek között a bölcsődébe, óvodába valamilyen okból nem járó gyermekek számára, vagy az óvodában való részvételi idejükön kívül. A napközbeni gyermekfelügyelet megszervezhető a szolgáltatást nyújtó saját otthonában vagy más, e célra kialakított helyiségben. A szülő vagy a törvényes képviselő otthonában akkor biztosítható a napközbeni gyermekfelügyelet, ha a gyermek állandó vagy időszakos ellátása nappali intézményben – betegsége vagy egyéb ok miatt – nem biztosítható, és a szülő vagy a törvényes képviselő a gyermek napközbeni ellátását nem, vagy csak részben tudja megoldani, pl. többes ikrek születnek, egyedülálló szülő több műszakban dolgozik, és a gyermek felügyelete a nap bizonyos időszakában nem biztosított, stb.

A napközbeni gyermekfelügyelet a gyermek 20 hetes korától 14 éves koráig vehető igénybe, sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek esetében 16 éves korig. A felvételt az ellátást nyújtó intézménynél kell kérelmezni. A szolgáltatás keretében nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, étkeztetést és foglalkoztatást nyújtanak. A sajátos nevelési igényű gyermekek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermekek számára a szükségleteikhez igazodó ellátást kell nyújtani.

ALTERNATÍV NAPKÖZBENI ELLÁTÁS

Az alternatív napközbeni ellátás játszótéri program, játszóház, klubfoglalkozás keretében nyújtott szabadidős és megelőző (prevenciós) szolgáltatás, amely a gyermek szocializációját, a közösségi szabályok elsajátítását és a beilleszkedést támogatja. A felvételt, illetve a szolgáltatás igénybevételét az ellátást nyújtó szolgáltatónál kell kérni. Az alternatív napközbeni ellátás keretében a csellengő vagy egyéb okból veszélyeztetett iskoláskorú gyermekek számára biztosítható nappali felügyelet, sport-, illetve egyéb foglalkozás és étkeztetés is. A játszóházak, délutáni intézményi foglalkoztató vagy szabadtéri programok is ezt a típusú szolgáltatást biztosítják szakemberek részvételével (pedagógus, szociális szakember).

6. GYERMEKVÉDELMI SZAKELLÁTÁSOK: OTTHONT NYÚJTÓ ELLÁTÁSOK

OTTHONT NYÚJTÓ ELLÁTÁS

Az otthont nyújtó ellátás keretében az ideiglenes hatállyal elhelyezett és nevelésbe vett gyermek számára teljes körű ellátást kell biztosítani. Meg kell kapnia a családi környezetébe történő visszahelyezését előkészítő, családi kapcsolatainak ápolását segítő családgondozást, vagy ha ez nem lehetséges, örökbefogadásának elősegítését. Otthont nyújtó ellátást biztosítanak a nevelőszülők és a gyermekotthonok.

NEVELŐSZÜLŐ / SPECIÁLIS NEVELŐSZÜLŐ / KÜLÖNLEGES NEVELŐSZÜLŐ

Alapvető elvárás a nevelőszülővel szemben, hogy képes legyen a veszélyeztetett gyermek átmeneti gondozását úgy végezni, hogy kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkört biztosítson a gyermek számára. További alkalmassági szempont, hogy a jelentkező személy betöltse a 24. életévét. A gondozott gyermeknél legalább 18, de legfeljebb 50 évvel lehet idősebb, és további feltétel a büntetlen előélet. Mindemellett azonban személyisége, egészségi állapota és életkörülményei alapján is alkalmasnak kell lennie arra, hogy a nála ideiglenesen elhelyezett gyermeknek kiegyensúlyozott, harmonikus körülményeket biztosítson. A nevelőszülő segíti a gyermek és szülője kapcsolattartását, és támogatja a gyermek saját családjába történő visszakerülését. Vannak esetek, amikor erre nincs mód, ilyenkor megkezdődik a gyermek örökbefogadásának folyamata, amit ugyancsak támogatnia kell. A nevelőszülő a saját otthonában neveli a rábízott, veszélyeztetett gyermeket, testvérek esetén több gyermeket.

Speciális nevelőszülő lehet az az egyébként a nevelőszülőség előírásainak megfelelő személy, aki képes arra, hogy kiegyensúlyozott nevelést biztosítson súlyos pszichés tüneteket mutató, a társadalmi normákat elutasító, és esetleg szerhasználó vagy alkoholfüggő gyermeknek.

A *különleges nevelőszülő* az általános nevelőszülői elvárásokon túl képes arra, hogy tartósan beteg, fogyatékos vagy 3 év alatti különleges ellátást igénylő gyermeket neveljen.

GYERMEKOTTHON

A gyermekotthon bentlakásos gyermekintézmény, amely otthont nyújtó ellátást biztosít az ideiglenes hatállyal elhelyezett, átmeneti és tartós nevelésbe vett gyermekek számára, akiket nem nevelőszülőnél helyeztek el. Az intézmény befogadja többek között a tartós betegsége, illetve fogyatékosága miatt

ellátást igénylő, első életévét be nem töltött gyermeket. Továbbá, amennyiben rendelkezik a kora miatt különleges ellátást igénylő gyermek elhelyezésének, ellátásának feltételeivel, befogadhatja azokat a 3 éven aluli, egészségügyi okok miatt ellátást igénylő gyermekeket, akiket a védőnő, a háziorvos, a házi gyermekorvos vagy a kórházi gyermekorvos átmeneti gondozásra javasol. Ugyanakkor befogadhatja a gyermek otthontalanná vált szülőjét, valamint a válsághelyzetben levő várandós anyát is.

A gyermekotthonban egyrészt biztosítják a gyermekek ellátását, valamint segítik családi kapcsolataik ápolását, és ha van rá mód, a családjukba történő visszakerülésüket. Azokban az esetekben, amikor ez nem oldható meg, a gyermekotthonban kezdődik el az örökbefogadási folyamat és ott folytatódik a gyermekek nevelése.

SPECIÁLIS GYERMEKOTTHON

A speciális gyermekotthonban súlyos pszichés vagy disszociális tüneteket mutató, kettős szükségletű (speciális szükségletű, azaz például súlyos magatartási problémákkal, pszichés tünetekkel küzdő, másrészt tartósan beteg, illetve fogyatékossgal élő) gyermekeknek nyújtott szakellátás történik, ami megfelelő gondoskodást, szocializációt és egészségügyi ellátást biztosít számukra. A veszélyeztetett gyermekek gyámhatósági határozat alapján kerülhetnek speciális gyermekotthonba.

KÜLÖNLEGES GYERMEKOTTHON

A különleges ellátást igénylő gyermek, beleértve a tartósan beteg vagy fogyatékos, illetve a kora miatt sajátos szükségletekkel bíró 3 év alatti és a kettős szükségletű (azaz tartósan beteg, illetve fogyatékossgal élő, másrészt speciális szükségletű, azaz súlyos magatartási problémákkal, pszichés tünetekkel küzdő) gyermek gondozását, ellátását, rehabilitációját és rehabilitációját az erre a célra létrehozott különleges gyermekotthon vagy a különleges gyermekotthoni csoport biztosítja. 3 éven aluli gyermeket az a gyermekotthon (lakásotthon) fogadhat be, amelyben biztosított a rendszeres és folyamatos orvosi ellátás, a területi védőnő rendszeres látogatása, a csecsemő, illetve a kisgyermek folyamatos felügyelete, a gondozó állandó látó-, illetve hallótávolságon belüli tartózkodása; továbbá a csoportban a gyermekek gondozását, nevelését ellátó személyek között legalább 1 fő szakképzett csecsemő- és kisgyermek-gondozónő alkalmazása.

A 6 éven aluli, fogyatékos és a részképességek területén fejlődési elmaradást mutató gyermekek ellátásának esetében a különleges gyermekotthon, a különleges lakásotthon és a gyermekotthon különleges csoportja együttműködik a gyermek korai fejlesztését és gondozását ellátó területileg illetékes pedagógiai szakszolgálati intézménnyel.

TERÜLETI GYERMEKVÉDELMI SZAKSZOLGÁLTATÁS (TEGYESZ)

A gyermek ideiglenes gondozásba vételére, illetve nevelésbe vételére a gyámhatóság tesz javaslatot. Ennek során a területi gyermekvédelmi szakszolgálat kijelöli a gyermeket ideiglenesen befogadó nevelőszülőt vagy gyermekotthont. A területi gyermekvédelmi szakszolgálat ideiglenes befogadó nevelőszülői hálózatot, valamint gyermekotthont működtethet, előkészíti az örökbefogadásokat és végzi ezek utánkövetését. Az elhanyagolt és bántalmazott, elsősorban a szexuálisan bántalmazott gyermekek vizsgálatát és terápiáját, valamint hivatalos szerv megkeresésére az érintett gyermekek meghallgatását elősegítő szolgáltatást működtethet.

7. CSALÁDTÁMOGATÁSI ELLÁTÁSOK

ANYASÁGI TÁMOGATÁS

Anyasági támogatásra minden édesanya jogosult, ha várandóssága alatt legalább négy alkalommal – koraszülés esetén egyszer – részt vett várandósgondozáson (a támogatás akkor is megilleti az anyát, ha a gyermek halva született). Ugyancsak jár anyasági támogatás az örökbe fogadó szülőnek (ha a szülést követő 6 hónapon belül az örökbefogadást jogerősen engedélyezték), valamint a gyámnak, ha a gyermek a születését követően 6 hónapon belül – jogerős határozat alapján – a gyám gondozásába kerül. 2018 óta anyasági támogatásban részesül a nem Magyarország területén élő, külföldön született, magyar állampolgárságú gyermek édesanyja (gyámja is). A támogatást a határon túliak is igényelhetik, ha – a fenti feltételek mellett – rendelkeznek magyar igazolvánnyal.

A kérelmet a szülést követő 6 hónapon belül lehet benyújtani. Az anyasági támogatás iránti igény benyújtása a „Kérelem anyasági támogatás megállapítására” című formanyomtatvány kitöltésével történik. A formanyomtatvány tartalmazza a kérelemhez benyújtandó iratok, illetve iratmásolatok körét. A formanyomtatvány ingyenes. Az igényelbíráló szerv az igénylő lakóhelye szerint illetékes fővárosi és vármegyei kormányhivatal, illetve, ha az igénylő munkahelyén működik ilyen, akkor a családtámogatási kifizetőhely.

A kérelem benyújtható

- személyesen:
 - a kérelmező munkahelyén működő társadalombiztosítási kifizetőhelyen (ha működik ilyen), amennyiben nem,
 - az igénylő lakóhelye szerint illetékes vármegyeszékhely szerinti járási hivatalnál
 - az integrált ügyfélszolgálatnál (kormányablaknál): <https://kormanyablak.hu/hu/kormanyablakok>
- postai úton (Magyar Államkincstár, 1919 Budapest)
- elektronikusan (ügyfélkapus regisztrációt követően): <https://magyarorszag.hu> portálon

Az anyasági támogatás egyszeri ellátás, melynek gyermekenkénti összege 2024-ben 64 125 Ft, ikergyermeknél 85 500 Ft gyermekenként.

GYERMEKGONDOZÁST SEGÍTŐ ELLÁTÁS (GYES)

A gyes havi rendszerességgel, alanyi jogon járó pénzbeli támogatás. A gyermek 3. életvének betöltéséig jár, ikergyermekek esetén a tankötelessé válás évének végéig. Tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermekek után a 10. életév betöltéséig folyósítják. A gyermekgondozást segítő ellátásban részesülő személy főszabály szerint kereső tevékenységet a gyermek fél éves koráig nem folytathat. A gyermekkel közös háztartásban élő bármelyik szülő igényelheti, de benyújthatja igényét a nagyszülő, az örökbefogadó szülő és a gyám is. A gyes iránti kérelmet a szülő esetében az igénylő lakóhelye, tartózkodási helye szerint illetékes fővárosi és vármegyei kormányhivatal ügyfélszolgálatán, vagy az integrált ügyfélszolgálatnál (kormányablak) illetve amennyiben a kérelmező munkahelyén működik társadalombiztosítási kifizetőhely, e kifizetőhelynél lehet benyújtani, kivéve a nagyszülő gyermekgondozást segítő ellátás iránti kérelmét. Nagyszülő igényét kizárólag az igénylő lakóhelye szerint illetékes fővárosi/vármegyei kormányhivatal bírálja el. Az ellátás havi összege 2024-ben gyermekenként 28 500 Ft, amelyből 10% nyugdíjjarulékot kell fizetni. Ikrek esetében az összeg a gyermekek számának megfelelően többszöröződik. Amennyiben új testvér születik a családba, a gyes-t más családtámogatási ellátásokkal (csed, gyed) együtt is igénybe lehet venni, azonban egy gyerek után csak az egyik szülő jogosult az ellátásokra. Gyes mellett dolgozni is lehet, de csak akkor, ha a gyermek betöltötte a féléves kort.

GYERMEKNEVELÉSI TÁMOGATÁS (GYET)

A gyet havi rendszerességgel járó pénzbeli támogatás, melyet három vagy több gyermeket nevelő szülő/nevelő/gyám igényelhet. A támogatás a legfiatalabb gyermek 3. életvének betöltésétől a 8. életvének betöltéséig jár. Megszűnik a jogosultság, ha a legidősebb gyermek betölti a 18. életévét és ezzel a gyermekek száma három alá csökken. A gyet-re jogosult édesanya, gondviselő az ellátás mellett maximum hetente 30 órát dolgozhat, kivéve ha a munkavégzés az otthonában történik. A gyermeknevelési támogatásra való jogosultságot nem érinti a gyermekek napközbeni ellátást biztosító intézményben történő elhelyezése. Az ellátás összege a gyermekek számától függetlenül 2024-ben havi 28 500 Ft. A családtámogatási ellátásokkal kapcsolatos kérelmet le lehet adni a bejelentett lakóhely, tartózkodási hely szerint illetékes kormányhivatal ügyfélszolgálatán, valamint a kérelmező munkahelyén működő társadalombiztosítási kifizetőhelyen is. Igénylésére – ügyfélkapus hozzáféréssel – elektronikus úton is lehetőség van a www.magyarorszag.hu portálon keresztül. A gyermeknevelési támogatás iránti kérelmet a kérelmező lakóhelye szerint illetékes vármegyei kormányhivatal családtámogatási osztálya bírálja el.

CSALÁDI PÓTLÉK

A családi pótlék havi rendszerességgel járó pénzbeli támogatás. Két ellátást is magában foglal, a nevelési ellátást és az iskoláztatási támogatást, melyet a gyermek életkorának megfelelően nyújt az állam a családi költségek hozzájárulásaként. A kérelmező úgynevezett nevelési ellátásban részesül, amíg gyermeke el nem éri a tankötelezettséget, ezt követően pedig az állam iskoláztatási támogatást nyújt, melyet a gyermek tankötelezettségének megszűnéséig, vagy ha ezt követően is köznevelési intézmény hallgatója, úgy legfeljebb a gyermek 20 éves koráig folyósít az iskoláztatási költségek enyhítésére.

A családi pótlékot alapesetben a vér szerinti szülő, a nevelőszülő, a szülő élettársa, a gyám, az örökbefogadó szülő és az ideiglenes felügyeletet gyakorló szülő igényelheti. A kérelmet a kérelmező lakóhelye szerint illetékes kormányhivatalnál kell benyújtani, illetve a kérelmező munkahelyén, ha működik ott családtámogatási vagy társadalombiztosítási kifizetőhely. A családi pótlék igénybejelentése (ügyfélkapus azonosítással) elektronikus úton is elintézhető a Magyar Államkincstár oldalán. A támogatás a kérelem benyújtásának időpontjától jár, feltéve, hogy a benyújtás időpontjában a jogosultsági feltételek fennállnak. Az

ellátást visszamenőleg legfeljebb két hónapra, a kérelem benyújtásának napját megelőző második hónap első napjától kell megállapítani, ha a jogosultsági feltételek ettől az időponttól kezdve fennállnak.

Az ellátás összege 2024-ben:

- egy gyermeket nevelő család esetén 12 200 Ft;
- egy gyermeket nevelő egyedülálló szülő esetén 13 700 Ft;
- két gyermeket nevelő család esetén gyermekenként 13 300 Ft;
- két gyermeket nevelő egyedülálló szülő esetén gyermekenként 14 800 Ft;
- három vagy több gyermeket nevelő család esetén gyermekenként 16 000 Ft;
- három vagy több gyermeket nevelő egyedülálló szülő esetén gyermekenként 17 000 Ft.

NEVELÉSI ELLÁTÁS

A családi pótlék részeként nevelési ellátásban részesülhet a szülő a gyermek születésétől kezdve egészen a tankötelezettség eléréséig. A magyar köznevelési törvény szerint a gyermek abban az évben válik tankötelessé, melynek augusztus 31. napjáig betölti a 6. életévét. Indokolt esetben a gyermek a szülő kérelmére és az Oktatási Hivatal ezt támogató döntése alapján további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt..

ISKOLÁZTATÁSI TÁMOGATÁS

A családi pótlék keretében az iskoláztatási támogatást a tankötelessé válás évének november 1-jétől folyósítják a tankötelezettség időtartama alatt, illetve ennek megszűnését követően addig, amíg a gyermek köznevelési intézményben tanul és nem tölti be a 20. életévét, illetőleg nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel. A gyermek jelenleg 16. életévéig minősül tankötelesnek, sajátos nevelési igényű gyermek esetében azonban ez meghosszabbítható 23 éves koráig.

MAGASABB ÖSSZEGŰ CSALÁDI PÓTLÉK

Erre az ellátásra a szülő, az egyedülálló szülő, az örökbe fogadó és nevelőszülő, valamint a gyám jogosult. Magasabb összegű családi pótlék szakorvosi diagnózis alapján igényelhető az illetékes vármegyeszékhely szerinti járási hivatalnál, a kérelmező munkahelyén és elektronikusan a Magyar Államkincstár oldalán. A szakorvos a gyermek tartós betegségéről vagy súlyos fogyatékoságáról szakvéleményt állít ki, ami szükséges a kérelem benyújtásához. Az 1500 gramm születési súly alatt született koraszülött gyermekek szülei is kérelmezhetik a magasabb összegű családi pótlékot a gyermek 3 éves koráig.

2024-ben az ellátás összege tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő család esetén 23 300 Ft, egyedülálló szülők számára 25 900 Ft. Amennyiben a beteg gyermek eléri a nagykorúságot, attól az időponttól a támogatás összege 20 300 Ft.

8. CSALÁDOKAT TÁMOGATÓ KEDVEZMÉNYEK

CSALÁDI ADÓKEDVEZMÉNY

A családi adókedvezményt az tudja igénybe venni, aki személyijövedelemadó-köteles jövedelemmel rendelkezik. Ez származhat munkával szerzett jövedelemből, illetve egyéb adóköteles jövedelemből. A kedvezmény az az összeg, ami a személyijövedelemadó- (a továbbiakban: szja) alapot csökkenti, tehát a kedvezmény a bruttó munkabért csökkenti, és ezáltal kisebb összeg után kell szja-t fizetni. A családi adókedvezmény a gyermekek számától függően csökkenti a családok jövedelmének adóalapját. Fő szabály szerint a családi adókedvezményt az veheti igénybe, aki a saját háztartásában nevelt gyermek után családi pótlékra jogosult. Jellemzően az egyik szülő szokta igénybe venni, de természetesen a családtagok közösen is igényelhetik. A kedvezmény a tartósan beteg vagy súlyos fogyatékkal élő, illetve az átmenetileg bentlakásos otthonban élő gyermekekre is vonatkozik. A családi adókedvezmény a családi pótlékhoz hasonlóan a tankötelezett kor végéig jár, de ha a gyermek ezt követően közoktatás keretében tanul, akkor 20 éves koráig, sajátos nevelésű igényű gyermek esetében 23 éves koráig kapható a kedvezmény. Az adókedvezményt a munkáltatónál tett nyilatkozattal lehet igénybe venni, és havonta az adóalap csökkentésével, így a nettó jövedelem növekedésével jár. 2024-ben a következők szerint vehető igénybe:

- egy gyermeknél 66 670 Ft az adókedvezmény mértéke, így havonta 10 000 Ft-tal magasabb a nettó jövedelem;
- két gyermeknél eltartottanként 133 330 forint az adókedvezmény mértéke, ami havonta 20 000 Ft-tal magasabb nettó keresetet jelent gyermekenként;

- a három vagy több gyermeket nevelők havi adókedvezménye eltartottanként 220 000 Ft, így gyermekenként nettó 33 000 Ft, összesen 99 000 Ft-tal magasabb a havi nettó jövedelem. A tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos kedvezményezett eltartott gyermek után a családi kedvezmény havi összege 66 670 forinttal emelt összegben vehető igénybe.

2020. január 1-jétől a legalább négygyermekes anyák élethosszig tartó szja-mentességet élveznek, ez egy új adóalap-kedvezmény négy vagy több gyermekes anyák részére. A négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezményét minden más kedvezményt megelőzően érvényesíti adóelőleg-nyilatkozat alapján a munkáltató, kifizető.

30 ÉV ALATTI ANYÁK KEDVEZMÉNYE

A 2023-tól bevezetett új adóalap kedvezmény annak a 25. életévét betöltött anyának jár, aki gyermeke után 2022. december 31-ét követően családi kedvezmény érvényesítésére jogosult. A kedvezmény az anya jogszabályban meghatározott, az összevont adóalapba tartozó jövedelmeivel (bér, önálló tevékenységből származó jövedelem, stb.) összefüggésben érvényesíthető. A kedvezmény összege havonta legfeljebb a KSH hivatalos közleménye szerinti, teljes munkaidőben alkalmazásban állók tárgyévét megelőző év július hónapjára vonatkozó nemzetgazdasági szintű bruttó átlagkeresetének összege.

BABAVÁRÓ TÁMOGATÁS

A gyermekvállalás és a gyermeknevelés támogatását célozza az állami támogatásként igénybe vehető kamattámogatás és gyermekvállalási támogatás.

Azon házaspárok igényelhetik a kölcsönt, ahol a feleség betöltötte a 18. életévét, de nem töltötte be a 30. életévét (azonban 2024. december 31-ig az a házaspár is igényelheti, ahol a feleség a 41. életévét nem töltötte be és igazolja a 12. hetet betöltött várandóságát) és egyéb jogszabályi feltételeknek (állampolgárság, biztosított jogviszony fennállása, stb.) megfelelnek, továbbá közös gyermeket vállalnak.

Babavárási támogatás esetén kizárólag a hitelfelvétel után született gyermekek számítanak, a már meglévők nem.

Az igényelhető szabad felhasználású kamattámogatott kölcsön maximális összege 11 MFt.

A kamattámogatás időszakában a kölcsönnevelő ügyleti kamatot nem fizet, azt kamattámogatás formájában az állam nevében a kincstár folyósítja a hitelintézet részére annak elszámolása alapján. A hitel kamatmentes marad amennyiben 5 éven belül gyermeke születik a párnak.

A kölcsönt felvételét követően a házaspár második gyermekük esetén a még fennálló kölcsöntartozás 30%-ának megfelelő összegű, harmadik gyermekük esetén a teljes fennmaradó kölcsöntartozásnak megfelelő összegű vissza nem térítendő gyermekvállalási támogatásra jogosult, így a kölcsön ezen részének visszafizetése alól mentesül.

ELSŐ HÁZASOK ADÓKEDVEZMÉNYE

Az első házások kedvezményét a házaspár akkor érvényesítheti, ha legalább az egyik házastárs az első házasságát köti. Az első házások adókedvezményét a házaspárok és bejegyzett élettársak a házasságkötést/bejegyzést követő 24 hónapig igényelhetik. Az első házások kedvezménye – a családi kedvezményhez hasonlóan – az összevont adóalapot csökkenti. Ha az adóalap-kedvezményt közösen érvényesítik, történhet úgy, hogy a havonta igénybe vehető 33 335 Ft összeget döntésük szerint megosztják egymás között, de arra is van lehetőség, hogy az adókedvezményt csak az egyikük vegye igénybe. Közös ér-

vényesítés esetén a házaspár együttesen 5000 Ft-tal kevesebb adót fizet havonta. A kedvezmény igénybe vehető a munkáltatónak adott adóelőleg-nyilatkozattal, illetőleg az éves szja bevallásban is.

CSALÁDI JÁRULÉKKEDVEZMÉNY (CSJK)

Azon családok esetén, ahol a jogosultnak járó családi kedvezmény összege több, mint a négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezményével, a 25 év alatti fiatalok kedvezményével, a személyi kedvezménnyel, első házások kedvezményével csökkentett adóalap összege, lehetőség van az ún. családi járulékkedvezmény érvényesítésére, azaz arra hogy a családi kedvezmény érvényesítése után a kedvezményezett eltartottak után járó kedvezmény keretösszegéből a fel nem használt összeg 15 százalékát de legfeljebb a magánszemély által fizetendő tb-járulék (bizonyos esetekben nyugdíjjárulék) összegét a jogosult CSJK jogcímén vegye igénybe.

Amennyiben a család több adókedvezményre is jogosult, azokat az alább meghatározott sorrendben lehet igényelni (a jó rend kedvéért feltüntetjük a nem kifejezetten családok támogatását célzó kedvezményeket is):

- Négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye
- 25 év alatti fiatalok kedvezménye
- 30 év alatti anyák kedvezménye
- Személyi kedvezmény
- Első házások kedvezménye
- Családi adókedvezmény
- Családi járulékkedvezmény

NAGYCSALÁDOS FÖLDGÁZ-ÁRKEDVEZMÉNY

Gázárkedvezményre az a család jogosult, ahol legalább három gyermek után részesülnek családi pótlékban és rendelkeznek egy gázszolgáltatóval kötött szerződéssel. Az igény a lakóhely / tartózkodási hely szerinti vármegyeszékhely járási hivatalánál nyújtható be. Minden önálló felhasználási hellyel rendelkező 20 m³/h óra alatti gázmérővel rendelkező lakossági fogyasztó évenként és felhasználási helyenként (kedvezményes) díjszabás keretében földgázmennyiséget vételezhet. A nagycsaládos kedvezmény ezen mennyiségen felül, további – jogszabályban meghatározott – mértékig jogosít a kedvezményes áron a földgáz vételezésére. Az árkedvezmény három gyermekre tekintettel felhasználási helyenként és naptári évenként 85 731 megajoule (MJ), a negyedik gyermektől számítva gyermekenként további 11 043 megajoule (MJ). A kedvezmény mértékét a szolgáltató forintban is megjelöli a család számára elküldött számlán. A kedvezményre való jogosultság megállapítására irányuló kérelem az igénylő lakóhelye szerint illetékes fővárosi/ vármegyei kormányhivatalhoz bármikor benyújtható.

CSALÁDI OTTHONTEREMTÉSI TÁMOGATÁSOK (CSOK PLUSZ, FALUSI CSOK)

CSOK PLUSZ

A CSOK plusz keretében azon házaspárok ahol a feleség a kölcsön iránti igény benyújtásának időpontjában még nem töltötte be a 41 életévét, legalább 1 gyermek vállalása esetén lakás építéséhez,

vásárláshoz, bővítéséhez legfeljebb 3 %-os kamattal támogatott bankkölcsönt igényelhetnek. A hitel futamideje 10-25 év.

2025. december 31. napjáig a 41. életévre vonatkozó rendelkezést nem kell alkalmazni azokra az igénylőkre, akik esetében a kölcsönkérelem benyújtásának időpontjában a feleség már betöltötte a 41. életévét, és legalább a 12. hetet betöltött várandósság fennáll, illetőleg örökbefogadást engedélyező, 2024. január 1. és 2025. december 31. között kelt gyámhatósági határozattal rendelkeznek.

A megvásárolni kívánt lakás vételára első közös lakásszerzők esetében 80 MFt, egyéb esetben 150MFt lehet.

A lakás alapterületének

- egy gyermek esetén a 40 m²-t
 - két gyermek esetén az 50 m²-t
 - három gyermek esetében a 60 m²-t
- el kell érnie.

A kölcsön maximális összege

- egy gyermek esetén 15 MFt
- két gyermek esetén 30 MFt
- három (vagy több) gyermek esetén 50 MFt.

A házaspár gyermekvállalásának teljesítésére a jogszabály határidőt ír elő, mely egy gyermek vállalása esetén 4 év, két gyermek vállalása esetén 8 év, 3 gyermek vállalása esetén 10 év.

A kedvező kamat mellett a CSOK plusz esetén a törlesztés felfüggesztése kérhető legfeljebb 1 év időtartamra a kölcsönkérelem benyújtását követően születendő gyermekek után A futamidő felfüggesztés esetében ezen időtartammal meghosszabbodik.

A házaspárok a kölcsönkérelem benyújtását követően születendő második gyermek érkezésétől kezdve gyermekenként 10 MFt összegű vissza nem térítendő gyermekvállalási támogatásra jogosultak.

A fentiek szerinti kedvezményes kölcsönnel történő vásárláshoz vagyonszerzési illetékkedvezmény valamint kedvezményes közjegyzői munkadíj is kapcsolódik.

FALUSI CSOK

A Falusi CSOK plusz keretében a jogszabályban meghatározott kistélepülésen lévő új egylakásos lakó-épület vásárlásához/építéséhez, használt lakás korszerűsítéssel/bővítéssel egybekötött vásárlásához, már meglévő lakás korszerűsítéséhez/bővítéséhez vissza nem térítendő állami támogatást igényelhetnek azon gyermeket vállaló házaspárok ahol a feleség a kedvezmény iránti igény benyújtásának időpontjában még nem töltötte be a 41. életévét.

Az érintett lakás alapterületének

- egy gyermek esetén a 40 m²-t
- két gyermek esetén az 50 m²-t
- három gyermek esetében a 60 m²-t

Az egylakásos épület hasznos alapterületének

- egy gyermek esetén a 70 m²-t
- két gyermek esetén az 80 m²-t
- három gyermek esetében a 90 m²-t

el kell érnie.

A támogatás maximális összege új egylakásos lakóépület vásárlása/építése, használt lakás korszerűsítéssel/bővítéssel egybekötött vásárlása esetén

- egy gyermek esetén 1 MFt
- két gyermek esetén 4 MFt
- három (vagy több) gyermek esetén 15 MFt.

már meglévő lakás korszerűsítése/bővítése esetén

- egy gyermek esetén 600 eFt
- két gyermek esetén 2 MFt
- három (vagy több) gyermek esetén 7,5 MFt.

A fentiek szerinti lakástámogatással történő vásárláshoz vagyonszerzési illetékkedvezmény, valamint kedvezményes közjegyzői munkadíj is kapcsolódik.

9. EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI PÉNZBELI ELLÁTÁSOK

CSECSEMŐGONDOZÁSI DÍJ (CSED)

A csecsemőgondozási díjat az édesanya (vagy gyám, nevelőszülő, örökbe fogadó szülő, apa) igényelheti abban az esetben, ha a gyermek születését megelőző két éven belül 365 napon át biztosított volt, tehát volt munkahelye. A csed a szülési szabadság idejére jár (a gyermek születését követő 168. napig), kivéve koraszülött gyermekek esetében. Ilyenkor az anya megszakíthatja a szülési szabadságot, és az igénybe nem vett részt a kórházból való kikerülés után kérelmezheti a szülést követő 1 éven belül. A csecsemőgondozási díj összege az igénylő jövedelme alapján megállapított naptári napi jövedelmének 100%-a, amelyből kizárólag személyi jövedelemadó-előleget vonnak, és érvényesíthető belőle a családi kedvezmény.

Csecsemőgondozási díj iránti kérelmet a biztosított foglalkoztatójánál kell előterjeszteni, a biztosítás fennállása alatt és annak megszűnését követően is. Ezt követően a kérelem tárgyában a foglalkoztató jár el.

Abban az esetben ha a munkáltató jogutód nélkül megszűnt, a kérelmet a volt foglalkoztató székhelye szerint illetékes egészségbiztosítási pénztári feladatkörében eljáró kormányhivatalnak, illetve a fővárosban és Pest vármegyében Budapest Főváros Kormányhivatalához (továbbiakban: kormányhivatal) kell benyújtani.

Egyéni vállalkozó, őstermelő, ún. önfoglalkoztató a székhelye szerint illetékes kormányhivatalhoz elektronikus úton nyújthatja be kérelmét.

GYERMEKGONDOZÁSI DÍJ (GYED)

A gyermekgondozási díj (gyed) biztosítási jogviszonyhoz kötött pénzbeli ellátás. A gyermekgondozási díj legkorábban a csecsemőgondozási díj (szülési szabadság), illetőleg az annak megfelelő időtartam lejártát követő naptól, legfeljebb a gyermek 2. életévének betöltéséig, ikergyermekek esetén legfeljebb a gyermekek 3 éves koráig jár. Az a szülő (anya vagy apa), örökbe fogadó szülő, illetve gyám veheti igénybe, aki a gyermek születését megelőző két éven belül 365 napon át biztosított volt. 2020. január 1-jétől – bizonyos feltételek mellett – már a nagyszülők is igényelhetik a támogatást. A kérelem benyújtható a foglalkoztatónál, ahol pedig nincs foglalkoztatói kifizetőhely, ott a fővárosi és a vármegyei kormányhivatal vármegyeszékhely szerinti járási hivatalnál igényelhető. A gyed folyósítása mellett korlátlan időtartamban lehet dolgozni.

A gyed összege a figyelembe vehető jövedelem alapján megállapított naptári napi jövedelem 70%-a, de maximum havi bruttó 373 520 Ft.

GYED EXTRA

A GYED EXTRA a gyedhez kapcsolódó olyan kivételi szabályok körét, speciális szabályait takarja összefoglalóan, melyek az gyermeket vállalók munkába történő visszatérését hivatottak segíteni. 2014. január 1-jét követően, ha újabb gyermek születik a családba, akkor az idősebb testvér után járó ellátás továbbra is megilleti a szülőt, vagyis a gyermekgondozási ellátások egyszerre több gyermek után is igénybe vehetők. Továbbá a gyermek fél éves korát követően a gyes és a gyed mellett megszűntek a munkavégzési korlátozások, valamint a három- és többgyermekesek esetében a munkáltatók által fizetett járulékkedvezmény 1-1 évvel bővült.

DIPLOMÁS GYED (HALLGATÓI JOGVISZONY ALAPJÁN IGÉNYELT GYERMEKGONDOZÁSI DÍJ)

A felsőoktatásban tanuló édesanya igényelheti a diplomás gyedet (az apák csak speciális esetekben vehetik igénybe). A felsőoktatási intézménynél vagy a lakóhely szerint illetékes vármegyeszékhely szerinti járási hivatalnál lehet benyújtani a kérelmet. Feltétel, hogy az igénylő a gyermek születését megelőző két éven belül teljes idejű képzésben, legalább két félév aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkezzen nappali tagozaton. Diplomás gyed esetén az ellátás folyósításának 169. napjától lehet korlátlan időtartamban dolgozni. A diplomás gyed összege az alapképzésben részt vett hallgatóknál 186 760 Ft; a mesterképzésben részt vevők esetében 228 200 Ft.

Az ellátás bruttó összegéből 10% nyugdíjjárulék és 15% személyijövedelemadó-előleg kerül levonásra, és érvényesíthető belőle a családi kedvezmény.

GYERMEKÁPOLÁSI TÁPPÉNZ (GYÁP)

A gyermekápolási táppénz a 12 éven aluli gyermek betegsége esetén a munkavállaló szülőt megillető pénzbeli ellátás. Jogosult lehet rá a vér szerinti vagy az örökbe fogadó szülő, illetve a vele élő házastárs, a nevelőszülő, a helyettes szülő és a gyám. Az igényt a munkáltatónál vagy a munkáltató székhelye szerinti járási kormányhivatalnál lehet benyújtani. Ha az igénylő önfoglalkoztató, például egyéni vállalkozó, az ellátás iránti kérelmet kizárólag elektronikus úton nyújthatja be az egészségbiztosítóhoz.

A gyermek életkorától és a családi állapottól függően a következők szerint lehet igénybe venni:

- egyévesnél fiatalabb gyermek szoptatása, ápolása esetén 1 éves korig nincs időbeli korlátozás;

- 1–3 év közötti beteg gyermek esetén évenként és gyermekenként 84 naptári nap; egyedülállónak 168 nap;
- 3–6 év között gyermekenként 42 nap, egyedülállónak 84 nap;
- 6–12 éves gyermek esetén 14 nap, egyedülálló szülő 28 napot igényelhet;
- amennyiben a beteg gyermek 12–18 év közötti, akkor az ápolása esetén csak méltányosságból állapítható meg a gyermekápolási táppénz.

A gyermekápolási táppénz összege a szülő jövedelme alapján megállapított naptári napi alap

- 60%-a, ha a szülőnek van legalább 730 nap biztosításban töltött ideje;
- 50%-a, ha a szülő 730 napnál kevesebb biztosítási idővel rendelkezik, illetve a gyermek fekvő-beteg gyógyintézeti ellátásának időtartama alatt.

A táppénz maximálisan folyósítható naptári napi összege a minimálbér kétszeresének harmincad része, 2024-ben napi bruttó 15 467 Ft.

APASZABADSÁG

A hivatalos nevén apasági szabadságot a gyermek születését követő második hónap végéig igényelheti az apa a munkáltatójánál. Az apasági szabadság jogcímen 10 munkanap szabadság igényelhető, melyet a munkáltató az apa kérésének megfelelően legfeljebb 2 részletben köteles kiadni.

Több párhuzamosan fennálló munkaviszony esetében a munkavállaló mindegyik jogviszonyában jogosult az apasági szabadságra.

GYERMEKEK UTÁN JÁRÓ PÓTSZABADSÁG

A gyermekek után járó pótszabadságra mindkét szülő jogosult. A a gyermekek után járó pótszabadság igénybevételére bármely szülő vagy a szülők egymást között megosztva is jogosultak. Egy gyermek után 2 nap, két gyermek után 4 nap, három gyermektől 7 nap pótszabadság jár. Fogytékos gyermek esetén gyermekenként 2 nappal több a pótszabadság mértéke. Pótszabadságra a szülő először a gyermek születésének évében, utoljára pedig abban az évben jogosult, amikor gyermeke a 16. életévét betölti.

SZÜLŐI SZABADSÁG

A szülőt a gyermeke hároméves koráig 44 munkanap szülői szabadság illeti meg. A szülői szabadság igénybevételének feltétele a legalább 1 éves munkaviszony. Ikergyermekek születése esetében a szabadság időtartama nem növekszik, ám másik gyermek születése esetén újra megnyílik a szülői szabadsághoz való jog. Több párhuzamosan fennálló munkaviszony esetén a szülői szabadság szabályait mindegyik jogviszonyban alkalmazni kell.

10. UTAZÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ TÁMOGATÁSOK

UTAZÁSI KÖLTSÉGTÉRÍTÉS

Abban az esetben, ha a lakóhelyen nincs óvoda, az óvodás gyermek és a szülője (vagy kísérője) utazási költségének teljes összegét megtéríti az önkormányzat. Ennek leggyakoribb módja, hogy az önkormányzat szerződéses busszal szállítja az óvodásokat arra a településre, ahol az intézmény működik. Amennyiben a lakóhelyen nincs óvoda, és a szülőnek óvodaköteles gyermekét a közeli településre kellene utaztatnia, a lakóhely szerinti polgármesteri hivatal népjóléti irodájához vagy – kisebb településeken – a jegyzőhöz kell fordulni. Egyes kerületi/települési önkormányzatok a nappali tagozaton tanulók helyi utazáshoz is támogatást nyújtanak, erről minden esetben az érintett önkormányzat tud információval szolgálni.

UTAZÁSI KÖLTSÉGTÉRÍTÉS SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ, KORAI FEJLESZTÉSBEN RÉSZESÜLŐ GYERMEKEK SZÁMÁRA

Amennyiben a gyermek 16 éven aluli sajátos nevelési igényű, ha korai fejlesztésben vesz részt, továbbá ha a lakóhelyén nincs fejlesztési lehetőség és ezért utazni kell az ellátást nyújtó intézménybe, a szülő kérheti utazási költségeinek megtérítését. A költségtérítés az illetékes pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságánál igényelhető.

A sajátos nevelési igényű gyermekek és kísérőjük részére a korai fejlesztést és gondozást, illetve fejlesztő felkészítést nyújtó intézményekben, valamint gyógypedagógiai intézménybe történő utazásukhoz az utazási költségtérítési támogatás megállapítására az „Utazási utalvány sajátos nevelési igényű gyermek és kísérője részére” (S.U.T.K.-10.) elnevezésű nyomtatvány alapján kerülhet sor. Az utalvány kiállítására az illetékes Szakértői Bizottság vezetője jogosult.

A korai fejlesztésben/gondozásban közreműködő intézményekben, valamint a gyógypedagógiai intézményben történt megjelenések igazolása az „Utazási utalvány betétlapja” elnevezésű nyomtatványon történik. A megjelenéseket a Betétlapokon az ellátást nyújtó intézmény vezetőjének kell igazolnia.

Gépkocsival történő utazás esetén a térítés mértéke 21 Ft/km. Ha a kísérő a kísért biztosított nélkül utazik, és a biztosított közforgalmú személyszállítási eszközön utazni nem képes, kilométerenként 18 forintra jogosult. Ha az utazás tömegközlekedéssel történik, a szakértői bizottság által kiállított utalvány-nal illetve az utazás nyilvántartó lap bemutatásával érvényesíthető a kedvezmény.

A fentiekben túl a sajátos nevelési igényű gyermek és legfeljebb két kísérője 90%-os utazási kedvezményre is jogosult a lakóhelye és a köznevelési szolgáltatást nyújtó, illetve a korai fejlesztést nyújtó intézmény székhelye / telephelye között. A kedvezmény a jegy megvásárlásakor azonnal érvényesíthető.

UTAZÁSI KÖLTSÉGTÉRÍTÉS EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS ESETÉN

A járóbeteg-szakellátásra, kórházba, gyógyászati ellátásra, rehabilitációra, szervezett szűrővizsgálatra beutalt gyermek és kísérője is igényelhet utazási költségtérítést. Az egészségügyi szolgáltató a biztosított kérésére a szolgáltatás igénybevételekor, illetve a szolgáltatótól történő elbocsátáskor a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (a továbbiakban: NEAK) által üzemeltetett informatikai rendszerben rögzíti az utazási költségtérítési támogatás igénybeviteléhez szükséges adatokat. Fontos tudni, hogy ez még nem minősül kérelemnek! Azt a szoptatós anyát, aki a koraszülött intézményben elhelyezett gyermekének anyatejellátása érdekében utazik a kórházba, szintén megilleti a támogatás. Szűrővizsgálatra utazás elszámolásánál elegendő a menetjegyeket mellékelni az igényléshez. A hely és a pótjegyek árához nem jár utazási költségtérítés.

Az utazási költségtérítési támogatás iránti kérelem személyesen, postai úton vagy elektronikus úton – Ügyfélszámon keresztül – nyújtható be a lakóhely szerint illetékes kormányhivatalhoz.

PARKOLÁSI IGAZOLVÁNY

A vak, gyengénlátó, mozgásszervi, értelmi fogyatékos vagy autista gyermekek szülei, gondviselői a gyermek szállításakor igénybe vehetik az ingyenes parkolást, valamint a KRESZ-ben meghatározott egyéb kedvezményeket (például behajthatnak gyalogos- és kerékpáros-övezetbe, várakozhatnak olyan helyen, ahol egyébként a KRESZ tiltja, stb.).

A parkolási igazolvány több helyen igényelhető: a lakóhely szerint illetékes járási/kerületi kormányhivatalnál, elektronikusan a kormányablakon keresztül. Az igényléshez szükséges a gyermek fogyatékoságára vonatkozó szakhatósági igazolás vagy szakvélemény.

GÉPJÁRMŰADÓ-KEDVEZMÉNY

Évente 13 000 forintig adómentes a súlyos mozgáskorlátozott vagy egyéb fogyatékossgal élő kiskorút rendszeresen szállító, vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozó 100 kilowatt teljesítményt meg nem haladó személygépkocsija (amennyiben azt nem személytaxi szolgáltatásra használja).

Ha a mentességre jogosultnak több autója is van, akkor a mentesség kizárólag a legkisebb teljesítményű személygépkocsi után jár.

A mentességet és annak megszűnését be kell jelenteni a NAV-hoz a GJADO-adatlapon.

AKADÁLYMENTESÍTÉSI TÁMOGATÁS

Az akadálymentesítési támogatás egy vissza nem térítendő állami támogatás mozgáskorlátozott személyek részére, melyet a család számlavezető bankjánál lehet kérvényezni. Felhasználható a lakás akadálymentesítésére vagy akadálymentes új lakás építésére és vásárlására. A mozgásszervi fogyatékossgot, illetve a súlyos mozgáskorlátozottságot szakértői vizsgálattal, orvosszakértői szakvéleménnyel kell igazolni a számlavezető banknál. A támogatást tízévenként, maximum 300 000 Ft értékben folyósítják.

UTAZÁSI KEDVEZMÉNYRE JOGOSÍTÓ HATÓSÁGI IGAZOLVÁNY

Ezt a kedvezményt azok a családok kérhetik, ahol fogyatékossgai támogatásban, illetve a gyermek után magasabb összegű családi pótlékban részesülnek. Az utazási kedvezményre vonatkozó igazolványt az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság állítja ki a gyermek nevére. A kísérő is igénybe veheti, de csak abban az esetben, ha a gyermekkel utazik. A kedvezményeket az alábbi táblázat foglalja össze:

Utazási kedvezményre jogosult	Kedvezmények a helyközi közlekedésben		Kedvezmények a helyi közlekedésben
	jegykedvezmény	bérletkedvezmény	bérletkedvezmény
	(vasúti személyszállítás, HÉV, helyközi autóbusz-közlekedés, komp- és révközlekedés)		(helyi közúti és kötőtpályás közlekedés)
Vakok személyi járadékában részesülő személy	90%	90%	100%
Magasabb összegű családi pótlékban részesülő gyermek, valamint az 1998. évi XXVI. törvény (Fot.) szerint súlyosan fogyatékos személy	90%	90%	100%
A magasabb összegű családi pótlékban részesülő gyermek, valamint az 1998. évi XXVI. törvény (Fot.) szerinti súlyosan fogyatékos személy, a vakok személyi járadékában részesülő személy 1 fő kísérője	90%	-	100%

SZEMÉLYGÉPKOCSI-SZERZÉSI ÉS -ÁTALAKÍTÁSI TÁMOGATÁS

A súlyosan mozgáskorlátozott, illetve az egyéb fogyatékossgal élő személyt személygépkocsi-vásárlási vagy -átalakítási támogatás illeti meg. Az igényt lakóhely szerint minden év március 31-éig és szeptember 30-áig a szociális feladatkörében eljáró fővárosi/vármegyei kormányhivatalban lehet benyújtani.

A támogatás összege új autó vásárlásához 1 000 000 Ft, használt autóhoz a vételár 60%-a, de maximum 600 000 Ft. Az igényléshez kötelező melléklet a mozgáskorlátozottságot igazoló orvosi szakvélemény másolata. Az átalakítási támogatás mértéke az átalakítás költsége, de legfeljebb 90 000 Ft.

KISGYEREKES BÉRLETIGAZOLVÁNY

Ezt a kedvezményt a gyes-, gyet-, gyed-, csed- ellátásokban részesülő kisgyermekes családok igényelhetik. A bérlet kiállításához 6 hónaponál nem régebbi folyósításról szóló eredeti igazolást, vagy az ellátást megállapító kormányhivatali határozatot kell bemutatni az adott közlekedési vállalatnál. Budapesten azoknak a fent felsorolt ellátásokban részesülő szülőknek jár, akik rendelkeznek fővárosi lakcímmel is. 2024-ben a havi kisgyermekes Budapest-bérlet 3450 Ft.

11. JÁRÁSI HIVATALNÁL IGÉNYELHETŐ GYERMEKNEVELÉST SEGÍTŐ PÉNZBELI ELLÁTÁSOK ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK

EGÉSZSÉGHÁZOSODÁSI ÉS GYERMEKFELÜGYELETI TÁMOGATÁS

Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás a hátrányos munkaerőpiaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott támogatásnak, az *aktív korúak ellátásának* egyik típusa. Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult az a szülő, aki egészségkárosodottnak minősül, és 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel. A kérelmet a lakcím szerint illetékes kerületi/járási hivatalnál lehet benyújtani. Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás havi összege családban élő személy esetében a családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családja havi összjövedelmének különbözete, de nem haladhatja meg a a szociális vetítési alap összegének 90%-át, azaz 2024-ben az 25 650 Ft-ot. Az ellátás összege azonban attól függ, hogy a jogosult személy egyedül vagy családban élő, rendelkezik-e jövedelemmel, illetve a másik családtag részesül-e foglalkoztatást helyettesítő támogatásban.

GYERMEKTARTÁSDÍJ MEGELŐLEGEZÉSE

Gyermekek gondozó, szociálisan rászoruló szülő és a törvényes képviselő jogosult a tartásdíj megelőlegezésére. Ha a bíróság már jogerősen megállapította a tartásdíjat, ám azt a bírósági végzésben megjelölt szülő legalább 6 hónapja nem fizette, akkor kérelmezhető a gyermektartásdíj megelőlegezése a lakcím szerint illetékes kerületi/járási kormányhivatal gyámhivatalnál. A kérelmet az erre rendszeresített formanyomtatványok kell előterjesztetni személyesen vagy elektronikus úton. 2022. január 1. napjától a gyermektartásdíj megelőlegezése nem függ a jogosult családjában az egy főre jutó jövedelem nagyságától, melyre tekintettel a jövedelmi viszonyokat sem kell a jogosultnak igazolni.

ÁPOLÁSI DÍJ

A tartósan gondozásra szoruló, súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg 18 év alatti gyermek otthoni ápolását, gondozását végző hozzátartozó ápolási díjra jogosult. A havi jövedelmet biztosító ellátást a kérelmező lakcíme szerint illetékes járási hivatalnál, a kérelmező lakcíme szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál vagy közös önkormányzati hivatalánál, valamint a kormányablaknál, a lakcíme szerint illetékes fővárosi és vármegyei kormányhivatal illetékes járási (fővárosi kerületi) hivatalánál igényelheti a szülő, a gyám, a nevelőszülő, az örökbefogadó vagy a nagykorú hozzátartozó. 2024-ben az ápolási díj havi bruttó alapösszege 48 405 Ft. A kérelemhez csatolni kell olyan igazoló okmányokat, melyek igazolják a tartós betegséget vagy súlyos fogyatékoságot.

EMELT ÖSSZEGŰ ÁPOLÁSI DÍJ

Fokozott ápolást igénylő, súlyosan fogyatékos személy gondozását végző hozzátartozó emelt összegű ápolási díjra jogosult. Fokozott ápolást igényel az a gyermek vagy személy, aki a következő tevékenységek közül legalább három elvégzésére csak mások segítségével képes: étkezni, tisztálkodni, öltözködni, illemhelyet használni vagy lakáson belül – segédeszköz igénybevételével is – közlekedni. Az emelt összegű ápolási díjat ugyancsak a kérelmező lakcíme szerint illetékes járási hivatalnál, a kérelmező lakcíme szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál vagy közös önkormányzati hivatalánál, valamint a kormányablaknál lehet igényelni. Összege 2024-ben havi bruttó 72 608 Ft.

KIEMELT ÖSSZEGŰ ÁPOLÁSI DÍJ

Kiemelt összegű ápolási díjra az a hozzátartozó jogosult, aki olyan személy vagy gyermek ápolását végzi, aki után a magasabb összegű családi pótlékot miniszteri rendeletben meghatározott súlyosságú betegség vagy fogyatékoság alapján folyósítják, így súlyos fogyatékosága miatt önellátásra alig vagy egyáltalán nem képes gyermek után (illetve az után a személy után, aki a komplex minősítés során „E” kategóriába került).

Gyermekek esetén a kérelemhez a kiemelt ápolási díjra való jogosultságot igazoló orvosi szakvéleményt, szakértői bizottsági véleményt kell benyújtani (a 18. életévét betöltött személy esetén a rehabilitációs hatóság érvényes határozatát vagy hatósági bizonyítványt kell mellékelni a kérvényhez). A kiemelt összegű ápolási díj 2024-ben bruttó 87 129 Ft.

GYERMEKEK OTTHONGONDOZÁSI DÍJA (GYOD)

A gyermekek otthongondozási díjára jogosult az a vér szerinti vagy örökbe fogadó szülő, aki súlyos fogyatékoságból eredően önellátásra képtelen vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekéről, vagy tartós betegségből eredően önellátásra képtelen gyermekéről gondoskodik. A gyermekek otthongondozási díja egyazon gyermekre tekintettel csak egy szülő számára állapítható meg. A súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg gyermeküket otthon ápoló szülők és örökbe fogadó szülők számára 2024-ben bruttó 266 800 Ft lett a gyod összege, ami megegyezik a minimálbér összegével. A gyod iránti kérelmet a kérelmező lakcíme szerint illetékes kerületi (járási) hivatalnál, a kérelmező lakcíme szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál vagy közös önkormányzati hivatalánál, valamint a kormányablaknál lehet benyújtani.

12. TELEPÜLÉSI TÁMOGATÁSOK – A HELYI ÖNKORMÁNYZATNÁL IGÉNYELHETŐ PÉNZBELI ÉS TERMÉSZETBENI TÁMOGATÁSOK

RENDSZERES GYERMEKVÉDELMI KEDVEZMÉNY (RGYK)

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény célja, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult legyen ingyenes vagy kedvezményes gyermekétkeztetésre és egyéb kedvezmények igénybevételére. Az ingyenes vagy kedvezményes gyermekétkeztést, az önkormányzat a tanév/nevelési év, szükség esetén a szünet alatt biztosítja az óvodába és iskolába járó gyermekek részére. Az önkormányzat étel-, ruházat- és tanszervásárláshoz is hozzájárul.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény jár annak a szülőnek, aki családjában gyermeket nevel, és akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem legfeljebb 47 025 Ft, illetve legfeljebb 51 300 Ft, amennyiben a szülő vagy nevelő egyedülálló és a gyermek tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos illetőleg nagykorú.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény és az ahhoz kapcsolódó pénzügyi ellátás iránti kérelmet a szülő vagy más törvényes képviselő, illetve a nagykorú kérelmező a lakcíme szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál vagy a kormányablaknál tejesztheti elő.

GYERMEKÉTKEZTETÉSI TÁMOGATÁS

Ha a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, ha tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy ha olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek, vagy amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, vagy nevelésbe vették, vagy ha olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjárulékkel csökkentett összegének 130%-át, akkor gyermekétkeztetési támogatásban részesülhet. Rászorultságtól függően díjkedvezménnyel vagy térítésmentesen, a lakóhely / tartózkodási hely szerinti önkormányzat rendeletében megállapított feltételekkel igényelhető a támogatás.

RENDKÍVÜLI TELEPÜLÉSI TÁMOGATÁS

Az önkormányzatok a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került családok számára rendkívüli települési támogatást kötelesek nyújtani. Az eseti jelleggel (például ha a lakásban tűz- vagy vihkár keletkezik), vagy havonta pénzbeli, vagy természetbeni ellátás keretében biztosítják a települések a támogatást. Ez a leggyakrabban élelmiszer- és tüzelősegély, ingyenes tankönyv és tanszer biztosításával, illetve a tandíj, a közüzemi díjak és a gyermekintézmények térítési díjának kifizetésével történik. A támogatás összegét az egy főre jutó jövedelemnek az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege bizonyos százalékában állapítják meg.

KÖZGYÓGYELLÁTÁS (MÉLTÁNYOSSÁGI)

A jogosultság feltételeit és a támogatás mértékét a szociális rászorultságot figyelembe véve a lakóhely vagy tartózkodási hely szerinti önkormányzat helyi rendeletben szabályozza. Az alanyi vagy a normatív közgyógyellátás igénybevétele kizárja a méltányossági közgyógyellátás igénylését. A méltányossági közgyógyellátás az egészségi állapot megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadások csökkentéséhez igényelhető települési támogatás. A közgyógyellátási kérelmet a lakóhely szerint illetékes járási hivatalhoz kell benyújtani, azonban ezt megelőzően fel kell keresni a háziorvost, hogy igazolja a havi rendszeres gyógyító ellátásokat.

A közgyógyellátás jogosultsági feltételeinek fennállása esetén a járási hivatal határozatában megállapítja a közgyógyellátásra való jogosultságot, a jogosultság kezdő időpontját és a gyógyszerkeret összegét.

13. SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK: A JÁRÁSI KORMÁNYHIVATALNÁL IGÉNYELHETŐ ELLÁTÁSOK

KÖZGYÓGYELLÁTÁS

A természetbeni ellátások közé tartozik a közgyógyellátás, amely a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapot megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadások csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás. A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személy térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítási támogatásba befogadott járóbeteg-szakellátás keretében rendelhető egyes gyógyászati segédeszközökre, gyógyszerekre – beleértve a tápszereket is –, illetve az orvosi rehabilitáció céljából igénybe vehető gyógyászati ellátásokra.

ALANYI KÖZGYÓGYELLÁTÁS

Az alanyi közgyógyellátás két évre állapítható meg. Jogosult rá többek között átmeneti gondozásban részesülő és nevelésbe vett kiskorú, vagy az, aki vagy aki után a szülője vagy az eltartója magasabb összegű családi pótlékban részesül. A háziorvos igazolása alapján a járási kormányhivatalnál igényelhető. Az alanyi jogcímen biztosított közgyógyellátás jövedelmi helyzettől és a havi rendszeres gyógyító ellátás költségétől független. A jogosultat hatósági igazolványa alapján térítésmentesség illeti meg a

havi rendszeres egyéni gyógyszerkeretére vonatkozóan; ennek összege legfeljebb 12 000 Ft/hó lehet. Az eseti keret minden ellátottra egyaránt vonatkozó összeg, amely az esetenként felmerülő gyógyszer-szükséglethez jelent hozzájárulást. Éves összege: 6000 Ft.

NORMATÍV KÖZGYÓGYELLÁTÁS

A normatív jogcímen megállapított közgyógyellátás jövedelmi helyzettől és a havi rendszeres gyógyító ellátás költségétől függő ellátás. 2024-ben az jogosult normatív közgyógyellátásra, aki igazolja, hogy esetében a havi gyógyító eljárások díja a 2 850 Ft-ot meghaladja és a családban az egy főre jutó havi jövedelem nem éri el a 28 500 Ft-ot, egyedül élő igénylő esetében pedig a 42 750 Ft-ot. A háziorvos igazolása alapján a járási kormányhivatalnál igényelhető. A normatív közgyógyellátás egy évre állapítható meg. A lakóhelye szerint illetékes kormányhivatal a közgyógyellátási igazolványt külön kérelem nélkül – a jogosultságot megállapító határozat alapján, az abban szereplő időtartamra – hivatalból állítja ki. Az igazolvány kézbesítéséről is a hivatal gondoskodik, a kérelemben megjelöltek figyelembe vételével.

EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÁSRA VALÓ JOGOSULTSÁGOT IGAZOLÓ HATÓSÁGI BIZONYÍTVÁNY

Erre az ellátásra szociálisan rászoruló személyek jogosultak (akik nem fizetnek társadalombiztosítási ellátást). Az egészségügyi szolgáltatásra való szociális rászorultság igazolásáról szóló hatósági bizonyítvány lehetővé teszi az egészségügyi szolgáltatások igénybevételét 1 éven keresztül. Ez az időszak meghosszabbítható, amennyiben továbbra is fennállnak a jogosultság feltételei. A járási hivatal az egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából annak a személynek állapítja meg szociális rászorultságát, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a szociális vetítési alap összegének 120%-át, mely 2024-ben 34 200 Ft, egyedülélő esetében pedig a szociális vetítési alap összegének 150 %-át (42 750 forint), valamint egyik esetben sincs családjának vagyona. A bizonyítvány a járási hivatalnál igényelhető, hatálya alatt nem kell egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetni.

Az információk tájékoztató jellegűek, nem helyettesítik a jogszabályok ismeretét.

FORRÁSOK

1991. évi LXXXII. törvény a gépjárműadóról
1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól
1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről
1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
2015. évi CXXIII. törvény az egészségügyi alapellátásról
- 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről
- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet a lakáscélú állami támogatásokról
- 5/2003. (II. 19.) ESzCsM rendelet magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegségekről és fogyatékoságokról
- 218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról
- 191/2008. (VII. 30.) Korm. rendelet a támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások finanszírozásának rendjéről
- 85/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről
- 49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendelet a területi védőnői ellátásról
- 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 513/2013. (XII. 29.) Korm. rendelet a nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony és a helyettes szülői jogviszony egyes kérdéseiről
2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
1990. évi XCIII. törvény az illetékekről
1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról
- 44/2019. (III.12.) Korm. rendelet a babváro támogatásáról
- 518/2023. (XI.30.) Korm. rendelet a családok otthonteremtését támogató kedvezményes CSOK plusz hitelprogramról
- 302/2023. (VII.11.) Korm. rendelet a kistélepüléseken nyújtható otthonteremtési támogatásokról
- 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
- 26/1997. (IX.3.) NM rendelet az iskolai-egészségügyi ellátásról
- 503/2017. (XII.29.) Korm rendelet az első sikeres nyelvvizsga és az első emelt szintű idegen nyelvből tett érettségi vizsga díjához nyújtott támogatásról
- 22/2018. (VIII.23.) IM rendelet a közjegyzői díjszabásról
- 45/2019. (III.12.) Korm. rendelet a nagycsaládosok személygépkocsi-szerzési támogatásáról
- Magyar Államkincstár <https://www.allamkincstar.gov.hu/csaladok-tamogatasa>
- Nemzeti Egészségbiztosítási Egészségügyi ellátások: https://www.neak.gov.hu/felso_menu/lakossag-nak/ellatas_magyarorszagon/egeszsegugyi_ellatasok
- Magyarország Kormánya Gyermekvédelmi ellátások igényléséhez kapcsolódó formanyomtatványok <https://kormany.hu/dokumentumtar/gyermekvedelmi-ellatasok-igenylesehez-kapcsolodo-formanyomtatványok>

GYERMEKÚT MÓDSZERTANI KÖZPONT

Szerzők:

Dr. Kereki Judit és dr. Naszódi Nikoletta

Projekt szakmai vezető:

Dr. Kereki Judit

ISBN 978-615-5944-66-6

Családbarát Magyarország Központ Nonprofit Közhasznú Kft.

Székhely: 1134 Budapest, Tüzér utca 33–35.

E-mail: gyermekut@csalad.hu

www.gyermekut.hu

GYERMEKUT MÓDSZERTANI KÖZPONT
CSALÁDBARÁT MAGYARORSZÁG KÖZPONT NONPROFIT KÖZHASZNÚ KFT.
SZÉKHELY: 1134 BUDAPEST, TÚZÉR UTCA 33-35.
E-mail: gyermekut@csalad.hu

www.gyermekut.hu